

ראה וטהר לבנו

מענה על שאלות רבות בפרשה
וזידושים מקוריים וזיווקים עצומים

להצלחת ולישועת ה' בכל משאלות לבו לטובה אמן
שותפי לכל זיכוי הרבים של "וטהר לבנו"

ר' אברהם בן שושן גואטה שליט"א

ותודה לבורא עולם הרחום וחנן

ב"ה כבר יצאו לאור 4 כרכי "וטהר לבנו"

שמות - ויקרא - במדבר - דברים

ובקרב בס"ד כרך "בראשית"

ראנא התפללו להצלחת שותפי רבי אברהם בן שושן בס"ד תמיד

ושיהיה לעילוי נשמת אביו

מר שושן בן אברהם וסמינה גואטה זצ"ל

ולע"נ אמו מרת זאיה גואטה ע"ה

בת שלמה ורחל כליפי ע"ה

וברכה לבנו היקר שי שושן בן אברהם גואטה נ"ו

על מסירותו המושלמת לספרים הקדושים

הקב"ה ישלם שכרם בזה ובבא

מחיר 10000 סמים נשאר בודדים ממשי, אצל המחבר יוחנן ריינר 0527120333 בבני ברק, "בחינים" ללומדים בספר

כל ספרי המחבר
בעל "וטהר לבנו"

בראשית

שמות

ויקרא

במדבר

דברים

פרשת

ראה

פרשת ראה

ראה אנכי נתן היום ברכה וקללה

הגאון מווילנא פירש פסוק זה באופן נפלא ביותר, ודייק שכתוב "נותן" ולא "נתתי" כפי שכתוב בפרשת נצבים, זה בא ללמדנו, שלא יאמר אדם אחרי שבחרתי פעם אחת בדרך רעה כבר אין לי תקווה ואין לי עוד יכולת לבחור בטוב, לכן כתוב "נותן" שכל זמן בחיים בן אדם יכול לשוב ולבחור בדרך חדשה ולהטיב את מעשיו. וכמו כן פירש נפלא את המילה "היום", שאם יבוא אדם שרוצה לחזור בתשובה באמצע החיים, ויגיד הרי אני מלא בחטאים, ומה תועלת יש בכך שאני חוזר בתשובה, הרי זה כמוזג כוס קולה בכוס מטונפת עם לכלוך בפנים??? לכן כתוב "היום", לומר לך: שברגע שאתה חוזר בתשובה אז זה כאילו שנולדת היום, וממילא אתה נקי!!!! כמו שאומרים באידיש: א ריינער איד!!!

ואם יאמר, הריני אדם חלש להילחם מול היצר הרע החזק הבווער בקרבי, ולמרות שאני חפץ לחזור בתשובה ולפתוח דף חדש איך אוכל להחזיק מעמד נגדו, על זה כתוב "אנכי" שבורא עולם נותן לך כוח לנצח את היצר הרע!!!! אתה לא לבד, כשהיצר בווער בך צעק לריבונו של עולם שיעזור לך להתגבר, ותזכור באמת שהוא רואה אותך והוא לצידיך!!! ומכוח דבריו הנפלאים חשבתי לחדש ולהוסיף, וכפי שכתוב במדרש שבורא עולם כאן נהג אתנו במידת החסד ו"לפנים משורת הדין", והחסד הוא בכך שנתן לנו מתנה את המושג "שוב יום אחד לפני מיתתך", שבכוח התשובה של היום האחרון לקבוע את האדם לגמרי!!! וזהו "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה", שהיום האחרון בורא עולם נותן לנו לברכה או לקללה!!!

ללמדנו, שבורא עולם באמת לא מתייאש משום יהודי, ובכל מצב אפילו ביום האחרון בורא עולם בחסדו וברחמיו הגדולים מסכים לנקות אותך ולעזור לך להתחיל דף חדש, ואיך אנחנו נהיה מסוגלים להתעלם מאהבה עזה כזו של

בורא עולם, שכל כך חפץ להצדיק אותנו, ככתוב "כי לא אחפוץ במות המת כי בשובו מדרכו וחיה, ועד יום מותו תחכה לו, אם ישוב מיד תקבלו", אז בא נחזור באהבה לאבא, לאבא שמאוד אוהב אותנו ולא מוותר עלינו!!!

ודעו כי כאשר אדם מתקרב לבורא עולם ופותח דף חדש באמת, והוא במצב של עליה, אין לו מה לפחד מהמוות, כי הוא מוכן הוא במצב טוב במצב של עלייה, כי ברגע שאתה במצב של שוב יום אחד לפני מותך, אתה נקי!! אז אין לך ממה לפחד!!! כמו שכתוב "ותשחק ליום אחרון".

וככה החיים רגועים יותר, כי יש לך פחד אחד ענק ועצום פחות, וחיוך מזה יש לך הרגשה של סיפוק מעצמך שזה חשוב מאוד מאוד בחיים!! אז למה אתה מחכה??? קום קרא לאלוקיך ושוב יום אחד לפני מיתתך מהרגע, ותזכה לאריכות ימים טובים אמן ואמן.

ראה לפניכם

כתב הגאון מווילנא, "ראה" - שגם אתה לבדך תראה לנהוג בדרך הישר והטוב, ולמרות שאתה יחיד נגד אחרים ונגד הרבים שלא רואים, בכל זאת גם כן תזכה לברכה למרות שאחרים לא רואים לברכה. ונראה להוסיף על דבריו, שאדרבה, כאשר אדם נלחם לבד נגד היצר מול אחרים שלא נלחמים, יש בזה עוצמה כפולה ומכופלת, ואולי לכן כתוב "ראה" בלשון יחיד ו"לפניכם" בלשון רבים, שזה שיא הברכה, כי נוטל שכר כולם. ומצד שני להיפך אם אדם נמצא בין צדיקים והוא בוחר לפרוש לקללה הריהו נענש בשיא הקללה כי נוטל קללת כולם!!!!

ובדרך נוספת והפוכה אפשר לומר, שאם אתה היחיד רוצה לראות וללכת בדרך הברכה אזי תזכור את ה"לפניכם", דהיינו שתתחבר לעוד צדיקים לחבורת יראי שמים, כמו שכתוב "אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב בספר זיכרון". וכן להיפך, אם אדם מתחבר לחבורת רשע, שידע לו שאפילו שהוא שומר על עצמו לא לעשות עבירות בכל זאת רחמנא ליצלן הוא נירשם איתם לקללה, "ועל זה נאמר "אשרי האיש שבמושב לצים לא ישב". וכידוע אדם נמשך אחרי סביבתו, ויענש על שהביא את עצמו לכך, שנצמד או אפילו התקרב לחבורה רעה.

ללמדנו, שעליך ללכת עם האמת בכל מחיר, ולחיות חיים קדושים בכל הכוח, וכפי שנפתח השולחן ערוך "שויתי ה' לנגדי תמיד - ולא יבוש מהמלעיגים עליו", ואדרבה כל קושי מוסיף לשכר הרב המובטח לך, ובזה אתה מוכיח אהבה גדולה יותר לבורא עולם, וחיבור עז יותר לבורא עולם.

אבל אל תחפש ואל תביא עליך את הקשיים אלא ברח מניסיונות, ואין ניסיון גדול יותר מלהיות בחברה רעה או בסביבה רעה, ורק אם בכל זאת נקלעת לסביבה רעה - תתגבר כארי!!! ולכן, כשאתה הולך ברחוב בארץ ישראל, ומשתדל לא להסתכל, אבל אתה יודע שיש מה לראות כי הבחנת בלי רצון, ואתה מתגבר ומסלק מעצמך מחשבות רעות, אתה לפתע חש כאילו אתה מרחף בעולם אחר, בעולם של צדיקים.

וזה נכון, כי אתה נמצא בארץ ישראל האמתית הקדושה - בלי הקליפות, נגעת בקדושת ארץ ישראל האמתית, כי קילפת מעליך את הקליפות הטמאות שמכסות מאתנו את הארץ הטובה והקדושה, אשריכם המתקדשים בעיניים וחשים בקדושת הארץ, בזכותם ישוב השם ויגאל אותנו גאולה שלימה בקרוב.

ראה לפניכם – ברכה וקללה

ברכה וקללה, המפרשים מעירים למה כתוב ברכה וקללה ולא כתוב טוב ורע או חיים ומוות??? ובספורנו מבאר, כי ברכה זה הצלחה יותר מהרגיל ומהנצרך, ואילו קללה זה פחות מהנצרך והרגיל, ואין מציאות של ברכה וקללה ביחד כי אז זה מתאזן ואין כאן לא ברכה ולא קללה. והתורה רוצה ללמד אותנו שאין דרך אמצע, אין בינוני אין פרווה, יש קיצוניות!!! או לכאן ואו לכאן, כן רק הקיצוניות או ברכה או קללה, אי אפשר לשלב קצת מזה ומזה.

ולפי זה נראה להוסיף שיש כאן מסר עצום, שלמרות שחובה על כל יחיד לדעת שיש ברכה ויש קללה קיצונית בין טוב לרע, בכל זאת חשוב שידע שיש גם את המושג "**לפניכם**", והכוונה, **שביהדות יש הרבה דרכים בעבודת ה'**, ולכן יש כאן לשון יחיד "**ראה**" ולשון רבים "**לפניכם**". אז אתה היחיד, ביכולתך לבחור בין הדרכים שיש בעבודת ה', ובין קבוצות עובדי ה' הרבים, כי כל אחד מקבוצות של עובדי ה' אכן הם עובדי ה', רק כל אחד מהם שם דגש על עניינים מסוימים ומצוות מסוימות, או שמקיימים את המצוות בסגנון

שונה, כמו שרואים אנחנו היום ספרדים ואשכנזים, חסידים מכל הגוונים וליטאים או בני עדות המזרח.

כאשר כולם אהובים, כולם ברורים וכולם קדושים, כי כולם עושים באהבה וביראה רצון קונם, ונותנים רשות זה לזה להקדיש ליוצרם בנחת רוח.

וייתכן שלכן חצי מעם ישראל עמדו בהר גריזים וחצי בהר עיבל, והלויים הפכו פניהם בברכות לחצי העם, ובקללות לחצי העם השני, כי בורא עולם רצה להמחיש שיש חלק מהעם שעובדים את בורא עולם בצורה של ברכות ושמחה, ויש כאלו שעובדים מתוך יראה וכדו', ואלו ואלו דברי אלוקים חיים.

ללמדנו, שכל הבחירה זה בין כל דרכי הברכה וקללה, אבל לשלב בין טוב ורע, מצוות ועבירות, זה לא בחירה ולא אפשרות, אלא חייבים להגיע לקיצוניות של רק טוב בלי שום רע, ורק דרך זו היא דרך האמת, נכון זה קשה מאוד אבל לשם ורק לשם חייבים לשאוף להגיע בחיים, ובעזרת ה' נצליח להגיע לשאיפת לבנו הטהור, רק חזק ואמץ!!!

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה – ובחרת בחיים

והמנחת חינוך מקשה עליו, שהרי איסור מולא שם שמים לבטלה נלמד מהפסוק הכתוב בלשון עשה: "את ה' אלוקיך תירא", וחלק ממורא שמים זה לא להזכיר שם שמים לבטלה. ובמקום אחר כתוב "ונקב שם שמים מות יומת", והגמרא אומרת שזה שהעונש לא מדובר על מזכיר שם שמים לבטלה למרות שזה פשטות הפסוק, כי זה רק איסור הנלמד מתוך עשה, ולא כתוב בצורה של לאו, והכלל אין עונשין אלא אם כן מזהירים חייב להיות באזהרה הכתובה בלשון של לאו דווקא ולא באזהרת עשה.

החינוך (מאוה ס"ט) מסביר את הכלל בתורה "שאין עונשין אלא אם כן מזהירים", שאם היה כתוב רק שכר ועונש יחשוב אדם לעצמו, הרי כתוב בפרשה "ראה נתתי לפניכם אפשרות לבחור ברכה או קללה", דהיינו שיש תג מחיר לכל פעולה, ויש לי רשות ומותר לי לעשות רע ולסבול את העונש כי זה לא נגד רצון הבורא. לכן התורה מזהירה בפסוק מפורש על כל עבירה בלאו, שלא תעשה את העבירה, לומר לנו שחוץ מהעונש והמחיר דע לך שזה איסור גם בלי העונש, ואל תעשה זאת כי זה נגד רצונו של בורא עולם.

ואם כן מדוע בנוקב שם שמים שדינו במיתה בידי אדם אז אי אפשר להסביר שהאיסור זה אזהרת עשה?? למה חייבים שזה יהיה דווקא נגד אזהרת לאו, הרי התורה כבר גילתה שכל עבירה זה נגד ראוניה??

ולכן נראה שאין כוונת החינוך לומר שחזן מהעונש יס גם גילוי דעת שזה עבירה נגד ראו בורא עולם, אלא כוונתו היא להיפך, שהיה חשוב לתורה להדגיש שהעונש הוא לא בגלל שנקבע עונש, אלא רק בגלל חומרת העבירה וחומרת החולפה נגד ראונו של בורא עולם, כי לבורא עולם אין ראון למכור עונשים ופרסים, וכפי חומרת העבירה נגד בורא עולם כך נמדד העונש. וממילא אין מקום לקושיית המנחת חינוך, כי גם לחינוך רק על חומרת עבירה של לאו בית דין מענישים ולא על חומרת אזהרת עשה. וכן הקושיא הנוספת ששאלנו גם כן מתורגמת, כי כל עונש שאינו בידי אדם אפילו עונש כרת, היות ואין העונש בידי אדם סימן שחומרת העבירה פחותה היא ואינה אלא באזהרת עשה.

ואכן מאחר והתורה גילתה דעתה וכוונתה שהעונש הוא רק בגלל חומרת העבירה, לכן כל מצוות עשה נכון שאין בה אזהרת לאו, אבל כבר ידוע לנו שכל קפידת התורה והעונשים זה רק בגלל עבירה על ראון ודעת בורא עולם, אמנם עונשה פחות מעונש הלוא כי חומרתה פחותה.

ומקשה המנחת חינוך שאם כסברת החינוך שהעונש הוא על עבירה נגד ראון בורא עולם, לריך להיות מספיק גם אזהרת עשה, ולמה לריך דווקא לאו?? וייתכן לתרץ את דעת החינוך, שאם היה כתוב רק אזהרת עשה, הייתי סבור שבורא עולם רק ממליץ בדלאגה שלא נעשה שטויות בכדי שלא נגיע לידי העונש, וכפי שכתוב "ובחרת בחיים", ולכן דווקא התורה מתבטאת בלשון של לאו בכדי שיהיה ברור ומוחלט שזה לא רק המלצה אלא איסור מוחלט נגד ראון בורא עולם בלי קשר לעונש.

אבל אם אכן כך, כל מצוות עשה שעונשה כרת למה אין עליה אזהרת לאו, כגון מי שלא מקריב פסח או לא עושה ברית מילה, שיש בהם רק אזהרת עשה בלי לשון לאו ובכל זאת יס עליהם עונש כרת, ולמה, הרי אין בהם לאו?? ואולי יס לחלק בין עונש של בין דין, כמיתות בית דין או מלקות, לעונש שבידי שמים כגון כרת ומיתה שבידי שמים, שהכלל אין עונשין אלא אם כן מזהירים זה רק כלפי עונש שבידי אדם, אבל כמוכן לריך להבין מה ההבדל??

וגם יס להקשות וכי כל מצוות עשה שעליה אין אזהרה של לאו האם בזה מותר לאדם לעשות כראונו ואין כאן עובר על ראון הבורא?? ואולי ברגע שהתורה גילתה בלאו שהעונש הוא בגלל שזה נגד ראון הבורא, כבר נדע בכל מצוות התורה שבורא עולם לא מסכים שנעשה נגד ראונו בין לאו ובין עשה.

ללמדנו, שאל תעלה בדעתך שיש בכלל אפשרות לחטוא, אלא זה לא נתון לבחירה, כי בורא עולם אוסר עליך לעשות רע, וטעות היא לומר: לא נורא אני אשלם את המחיר, או לא נורא אני אפסיד את השכר על המצווה, זה שקר! אין כאן עסקים של הפסד ורווח, אלא יש באפשרותך לעשות רע נגד רצונו של בורא עולם ולצער את אבא שבשמים, כי כך העולם הזה בנוי, שנוכל לעשות רצונו או ליפול לרוע, ואשרי מי ששומע בקול אבא ואוי למי שמצער ומכאיב לאבא ח"ו.

נותן לפניכם ברכה וקללה – ובחרת בחיים – המושך

והנה כתוב בספרי על פסוק זה, משל לאחד שהיה יושב בפרשת דרכים והיו לפניו שני שבילים, אחד שתחילתו מישור וסופו קואים ואחד שתחילתו קואים וסופו מישור, והיה מודיע לעוברים ושבים, דעו לכם שהשביל שתחילתו מישור זה 3 פסיעות אבל כל ההמשך הארוך עד סופו קואים, ואילו השביל הזה שתחילתו קואים זה רק 2 או 3 פסיעות בקואים אבל כל ההמשך הארוך הוא מישור בלי קואים. כך אמר להם משה לישראל, אתם רואים את הרשעים שהם מלכחים – זה רק קצת, רק בעולם הזה, אבל סופו הארוך בעולם הנאצי להפסיד ולסבול, ולהיפך ללדיקים.

ולבאורה דברי המדרש מתאימים לתירוץ הקודם, שהקב"ה רק ממליץ עצה טובה לעם ישראל לא לחטוא, כמו אותו אחד שממליץ באיזה דרך ללכת. אמנם בתחילת דברי הספרי משמע הפוך

קודם ראינו בדברי החינוך שבכדי שלא נהיה סבורים שמותר לנו לחטוא ולקבל עונש מבחירה ואין זה עבירה ורוע, לכן התורה אומרת לאו על כל עונש, בכדי שנדע שזה נגד רצון הבורא ולכן יש עונש, ואסור לנו לבחור לחטוא ולסבול את העונש. ולבאורה קשה שבפרשת נצבים (פרק ל' י"ט) כתוב "החיים והמות נתתי לפניך הברכה והקללה, ובחרת בחיים", ולבאורה אם התורה מסיימת "ובחרת בחיים" לבאורה כבר כתוב מפורש שבזרע עולם לא מסכים שנחטא ונעשה רע, ואם כן למה צריך הזהרת לאו בדברי החינוך לגלות שבזרע עולם לא מסכים, זה כבר כתוב וכלול ב"ובחרת בחיים"??? ויתכן, ש"ובחרת בחיים" זה רק כהמלצה של בורא עולם ולא כחובה, אלא שבזרע עולם ממליץ לנו: כדאי לכם לבחור בחיים, ולכן חייבים הזהרת לאו, לפרש לנו שבזרע עולם אוסר לנו לחטוא.

בסדרת הטועה, ישראל יכולים לומר זכותנו לבחור בא' מהדרכים??? ובעצם זה לא נכון, כי אין 2 דרכים!!!

ויתבן, שאכן רק אחרי שקיימות אזהרות לא "לאו" שיש על כל עצירות לא תעשה שבתורה שמגלים לנו שדורא עולם אוסר לעשות עצירות, וממילא כבר נדע שאין בחירה ורשות לעשות עצירות ולסבול מהעונש, ממילא גם מה שכתוב "ובחרת בחיים" הכוונה לא רק להמלצה וזקקה לא לבחור בדרך מסוכנת, אלא זה בא לחייב אותנו לא ללכת בשום פנים בדרך אסורה, ולא רק מסוכנת, כי זה נגד רצונו של בורא עולם.

וראיה לדבר, שהרי בפרשתנו כתוב "ראה אנכי נתון ברכה וקללה" ולא כתוב "ובחרת בחיים", ורק בפרשת נילצים (צפרק ל') שם כתוב "ראה נתתי" בלשון עבר, ומסיימת הפרשה שם "ובחרת בחיים", וזה מוכיח ש"ראה" הכתוב בפרשתנו זה בעצמו מסר בפני עצמו, ואילו ה"ובחרת בחיים" זה מסר נוסף. ולכן משמע שהמשל והנמשל לא קשורים לסיום הפסוק הנמלא בנצצים "ובחרת בחיים", שהוא לכאורה בא לחייב ללכת בדרך התורה כי אין דרך אחרת לבחירה בחיים וכאמור.

מזה, שסם כתוב "ראה אנכי נתון לפניכם היום ברכה וקללה", ובהמשך "החיים והמוות נתתי לפניך הברכה והקללה" שמה יאמרו ישראל שני דרכים לפנינו נלך באיזו מהם שנרצה, ת"ל - (צפרק ל') "ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך".

הרי שמ"ראה" לומדים כבר שיש להתבונן שיש 2 דרכים, אחת טובה ואחת רעה – למרות שבתחילתה היא נראית כטובה, וממילא ברור שכל בר דעת יבחר רק בדרך הטובה, ולכן ה"ובחרת בחיים" בעצם זה בא לבטל את האפשרות של הבחירה ברע, ובא לחייב ללכת רק בדרך הטובה האחת והיחידה. וממילא חוזרת השאלה על החינוך, למה צריך אזהרה לאו הרי כבר נדע מ"ובחרת בחיים" שהקב"ה לא מרשה ולא רואה ולא מסכים שנחטא לו???

ובעצם לכאורה קשה הדמיון בין המשל לנמשל, שהרי המשל זה הצעה חכמה לבחור בדרך טובה, ואילו בנמשל "ובחרת בחיים" בא לשלול את הטעות שאפשר ללכת בכל דרך שרואים, אלא הבהרה שיש רק דרך אחת?? שהרי גם לפי המשל עדיין אפשר ללכת בכל דרך ואף אחד לא מפריע ללכת כי המודיע רק מניע בלבד?? ועדיין כמו שנטען בהתחלה

המשך – מדרש תנחומא, מדרש פליאה?? - התשובה לכאורה כדברינו קודם

למרות שבתחילה (שזה הזמן הקצר שיש לנו בעולם הזה) לא רואים את הכללית האדוקה, אלא להיפך בעולם הזה רואים את הכללית הרשעית!!! ועל זה הביא המדרש את המשל עם 2 השבילים!!!!

שבאן משה רבינו מסביר לעם ישראל את עומק עניין הבחירה, ועניין השכר והעונש, שלמרות ועל פי האמת מי שעושה עבירה אמור לקבל מיד עונש על החולפה, כי בורא עולם נמלא בכל מקום ורואה ויודע הכל ובכוחו לעשות כל מה שיחפוץ ואין נעלם מעיניו ואין מי שיבצר מעונשו, וכן מי שעושה מצוה אמור מיד לקבל שכר. בכל זאת מגלה משה שלא רואים זאת מיד, כי זה הורס את הבחירה החופשית הניתנת לאדם שיבחר בין טוב לרע, כפי שכתוב "איש בער לא ידע וכסיל לא יבין זאת – בפרח רשעים כמו עשב ויאילו כל פועלי און, להשמדם עדי עד", ולכן את הברכה והקללה לא רואים מיד אלא רק בהמשך או בסוף הנאחי, כך זה לא הורס את הבחירה. כי אם על כל עבירה או מצוה מיד יקבלו את השכר תיכף ומיד בעולם הזה, אם כן כל אדם בר דעת ודאי יקיים את כל התורה כולה, כי אף אדם שפוי הוא לא מתאבד, וההסתר של השכר והעונש בעולם הזה זה הכרחי לבחירה שיש לאדם בחייו בעולם הזה.

והטענה השנייה של הרשעים היא, היות ויש מחיר לטוב ולרע, והעונש והשכר

ולפי אריכות דברינו קודם, זכיתי להבין את דברי המדרש תנחומא, שכתוב שם בזה הלשון, "שלא יהיו הרשעים אומרים: ברא את העולם סתם, ולא פירש לנו איזה דרך טובה?? ואיזה דרך רעה שנפרש ממנה ונבוא לטובה?? לכך אמר להם משה את הברכה אשר תשמעו ואת הקללה אם לא תשמעו", ועל זה הביא המדרש עם המשל על ה-2 השבילים המוזכר קודם, ומסיים המדרש שמשה אמר להם: "ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך".

והדברים מופלאים, וכי כל התורה כולה לא מפורט בה מה היא הדרך הטובה ומה היא הדרך הרעה?? וכי רק כאן התגלה להם על ידי משה רבינו מה הדרך הטובה והרעה?? וגם מה תשובת משה רבינו "ובחרת בחיים" וכי מה חידש בה לרשעים הללו יותר מכל הנכתב בתורה, ולמה דווקא זה מה שיחזק אותם?? והנראה לתרץ, שהרשעים הללו באים בשתי טענות נגד משה רבינו, ראשית טענתם מי החליט שלקיים את התורה זה הברכה הרי מלאנו לדיק ורע ורשע וטוב לו??

ועל זה משה רבינו עונה להם כפי שכתוב במזמור שיר ליום השבת "איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת, בפרח רשעים כמו עשב ויאילו כל פועלי און להשמדם עדי עד". שהכללית הרשע היא זמנית לעומת הכללית האדוקה שהיא נאחית,

משה רבינו וחידק להם צפרקת נלצים
 "ובחרת בחיים", קזה מלמד קבורא עולם
 לא מסכים קנעקע עבירות, ואין קום היתר
 לבחור בדרכ הרקע ולספוג את מחיר העונק
 בעתיד, כי כל עבירה זה בניגוד לראון ה'.

הם בעיקר בעולם הבא, אם כן אולי מותר
 לנו לחטוא ולקלם את המחיר בעולם הבא,
 מי אמר קזה נגד ראון בורא עולם??? אולי
 בורא עולם מסכים קאדם יבחר לו הנאות
 בעולם הזה וסכל בעולם הבא?? ועל זה בא

ללמדנו, שיש אנשים שהם כמו ילדים קטנים שרוצים לראות ולחיות רק את
 הרגע, ומעדיפים את ההנאה הזמינה והעכשווית למרות שהיא מזיקה מאוד
 בעתיד, הם רוצים סוכריות והרבה ולא אכפת להם מהחורים בשיניים שיכאיבו
 להם מאוד בעתיד הקרוב, כי הם חיים את הרגע, וזה כמו עשיו הרשע "אכול
 וחטוף מחר נמות".

וככה מתנהג כל חוטא מאמין, שחוטא למרות שהוא יודע שזה אסור וזה מזיק
 לעצמו ולמשפחתו, והוא יודע שהוא מביא את עצמו להידרדרות בלתי
 נשלטת, אבל הוא רוצה ומעדיף את הנאת הרגע, ולכן הוא מתעלם מהכל ורץ
 לעבירה רח"ל, והוא משקר את עצמו בכל מיני שקרים שזאת נפילה חד
 פעמית למרות שהוא יודע שעבירה גוררת עבירה!!! וזה בתנאי שבכלל
 התבונן וחשב!!! כי רובם לא רוצים לחשוב ומנטרלים את כל המעצורים של
 שכלם כשוטים וכבהמות לדעת, וזה הגדרה של "רשעים" כפי שראינו כאן
 במדרש תנחומא, ועל זה בורא עולם אומר די לשקרים "ובחרת בחיים", תהיה
 עבד ה' ותעשה רק את רצוני ורק תרוויח מזה בזה ובבא אמן ואמן!!!

ובחרת בחיים

זה מתנה לפנים משורת הדין

במדרש רבה כתוב בשם התנא רבי חגי, שבורא עולם נוהג אתנו "לפנים משורת הדין"
 בזה שאמר לנו "ובחרת בחיים, ולכאורה מה "הלפנים משורת הדין" שנהג עמנו הקב"ה, הרי

אם כפשוטו שמשה רק הציג להם לא להתפתות בדרך הנראית כקלה וטובה, הרי זה כבר נלמד מ"ראה" וכאמור קודם??

ויתכן שעצם הדבר שבורא עולם מחייב אותנו לקיים מצוות ואוסר עלינו לעשות עבירות, ולא נותן לנו לטעות ולהתפתות שמותר לחטוא וליהנות עכשיו ולסבול אחרי זה, זה חסד עצום של בורא עולם אתנו, כי בזה הוא דואג לאחריתנו שלא נתפתה כהרבה רשעים בגלל פיתויי הרגע הזה שנוצץ לנו, (וזה ראייה נוספת לאמור קודם).

ללמדנו, לא לאבד תקוה, תתאמץ ללכת בדרך הישר הטוב, גם אם קשה לך יותר מאז שהתחזקת, ובמקום ברכה אתה רואה קללה, אל תיבהל!! וגם אל תקנא ברשע שרק מצליח ומרוויח למרות שכל היום הוא חוטא ומחטיא את הרבים, כי להשמדם עדי עד, בורא עולם משלם להם שכר בעולם הזה בכדי להענישם בעולם הבא.

נכון זה קשה לחיות כשרואים הפוך ממה שנראה שאמור להיות ולקרות, וכביכול הטרור מקבל פרס, והטובים סובלים, אבל תאמין באמונה שלימה שאין כאן מקרה אלא הכל בחשבון, ועל האמונה התמימה למרות הקושי תקבל שכר עצום, ולפי הקושי והצער כך השכר, "קווה אל ה' חזק ואמץ ליכך, ושוב וקווה אל השם".

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה – ובחרת בחיים

דרך נוספת

ראינו במדרש ש"ובחרת בחיים" זה מתנה מבורא עולם לפני משורת הדין, וגם ראינו במדרש שזה "אתה תומיך גורלי" שבורא עולם ממש עוזר לנו ותומך בנו לבחור בדרך הטובה, ולכן חשבתי בדרך נוספת לבאר את המדרשים בעזרת השם. כי הנה יש כאן ציווי "ראה" וזה עניין של התבוננות, וייתכן שכוונת התורה בהוספה שבפרשת נצבים שמתוך ההתבוננות בברכה ובקללה אפשר להגיע ל"ובחרת בחיים". כי בורא עולם ברחמי הרבים מדהים אותנו במשך החיים שנוכל מידי פעם לראות את דרכי השם הנסתרות, ושנתחזק

באמונה, ואכן בורא עולם במשך חיינו נוהג אתנו לפנים משורת הדין ומוכיח לנו במוחש את השכר ועונש עלינו עצמנו או על אחרים, בצורה של השלמת מעגל.

ויכול אני לספר לכם סיפורים אמתיים על מעגל מדהים שהושלם על עונש מידה כנגד מידה, אבל אין רצוני לפגוע במישהו, וזה בוודאי פוגע!! לכן אמחיש זאת בסיפור חיובי ומדהים. שלפני כמה שנים בליל חג השבועות מחוץ לעיר, למדתי כל הלילה בבית מדרש, ולפתע אחד מהאברכים חש ברע והתלונן בפני שיש לו כאבים חזקים בחזה, והוא פחד נורא אולי זה התקף לב ה' ישמור!!! **והתפלאתי** שהוא בחר לגשת דווקא אלי כי הוא מכיר אנשים אחרים שמטפלים ברפואה ואני חדש ולא קשור בכלל לעניינים אלו.

אבל מיד הרגעתי אותו שלא נראה לי שיש לו התקף לב, ובשקט כבקשתו הלכנו יחד לרופא תורן גוי, **ואכן** לאחר בדיקות התברר שאין לו התקף לב, אלא כאב פנימי חד בגלל המזגן שקירר אותו, מושג ששמעתי עליו לראשונה. והיות וזה ביטל אותי שעות ארוכות בליל חג השבועות מלימוד תורה זה קצת הטריד אותי, למה נגרם לי ביטול תורה בליל מתן תורה, למה דווקא לי??? אבל תקופה של חצי שנה קיבלתי תשובה, כי פתאום באמצע הלילה התעוררתי עם כאב עוצמתי עמוק בחזה, אבל לרגע לא נבהלתי!!! כי מיד צפף לי אותו ליל שבועות, נסגר המעגל!! כן גם אני ישנתי מול מזגן ולכן כמו אותו אברך קיבלתי צביטה פנימית כואבת, אבל זה לא התקף לב!! זה רק התקררות!!! ואכן התחממתי ולאחר חצי שעה הכל חלף ועבר בלי שום זכר!!!

ושתבינו, הפחד עצמו מסוגל להרוג, כפי שסיפר לי קרוב משפחה שהיה מפענח בדיקות של המחלות הקשות, שפעם אחת רצה להחזיר בדיקות למטופל וכשניגש אליו הוא היה נראה כרדום אבל התברר שהוא לא רדום אלא מת!!! כי מרוב לחץ ופחד הוא פשוט קרס ומת!!!! ולמרבה הצער, תוצאות הבדיקות היו שהאדם בריא!!!!!! ותבינו כמה עלי להודות לבורא עולם על אותו ליל שבועות, ככה הושלם המעגל וזכיתי והבנתי את נפלאות בורא עולם!!

ואם נקיים את "ראה" נזכה ונראה את השגחת בורא עולם בברכה ובקללה במעגל החיים, וזה חסד שעלינו להודות לבורא עולם על כך בכל פה, כי זה מחזק מאוד לראות שאפילו בהסתרה שבתוך ההסתרה גם שם נמצא ה' יתברך, וגם מאחורי הדברים הקשים העומדים עלינו מתגלה חסדי ה' שבכל המהלך, רק האמינו ותאמנו!!! ותהיו מופתעים מגילוי חסדי ה'!!!!

ודווקא בגלל הבחירה וההסתרה, רצינו להתחזק במה שמקבלים אותו מיד ולא רק בהמשך, והוא "את הברכה אשר תשמעו", שהמתנה הגדולה ביותר זה

לשמוע את דברי ה', והזכות להתקרב לבורא עולם, כי כל מצווה דוחפת אותנו קדימה להדבק בבורא עולם - וכאמור המתנה הגדולה היא "ואני קרבת אלוקים לי טוב", ונראה להוסיף בדרך אפשר שאפילו קרבת אלוקים שזה מידת הדין ומידת היראה, בכל זאת לי טוב, כי להדבק בבורא עולם אפילו מתוך יראה מעוצמת גודל תוקפו, גם כן - לי טוב!!!

ונתתה את הברכה על הר גריזים ואת הקללה על הר עיבל

– המושך

בתורה בפרשת כי תבוא מפורט שחצי מהשבטים יעמדו על הר גריזים והחצי השני יעמדו על הר עיבל, כאשר חצי עמדו על הר הברכה וחצי על הר הקללה, ותמיד היה קשה לי שחצי מהשבטים עמדו על הצד של הקללות, וכי זה לא כאב להם??

אבל לפי האמור קודם זה ממש לא אמור להפריע להם, כי גם מהקללות שרואים מתחזקים, כי רואים בזה את יד ה' ואת ההשגחה המיוחדת ואת המידה כנגד מידה והשלמת המעגל, ולכן גם מצד זה היה חיזוק עצום לעם ישראל, ולכן זה היה זכות לחצי מהשבטים לחזק את עם ישראל גם בצד הקללה. וחשוב לציין שכשעם ישראל טובים, אזי הקללה היא על הגויים, ומזה עם ישראל יראה ויתעורר ויקח מוסר על חיינו הזמניים בעולמינו ומטרת חיינו בעולם.

ללמדנו, שמכל דבר אפשר להתחזק, וגם מאסון אפשר להתחזק, וגם מסיפור מחריד ששמענו אפשר להתחזק, אני אישית מכיר אדם שהיה שקוע עמוק בחטאים איומים ופתאום הוא עצר לגמרי ופתח דף חדש לחלוטין בלי חטא או אבק של חטא, והתחזק מאוד ביראת שמים עד שלא היה ניתן להכירו.

ושאלתי אותו מה גרם לו לשינוי החד והקיצוני מקצה לקצה?? והוא ענה לי: דע לך ברגע ששמעתי בבת אחת כל כך הרבה אנשים חשובים שנפלו לעבריינות ולכלא בגלל היצר הרע של עריות, נבהלתי מאוד ונכנס פחד עצום בלבי אולי היצר שאין לו גבולות יגרור אותי גם לעבריינות ולכלא?? איך

אסתכל על אשתי וילדי הטובים?? איך אחיה את שארית חיי??? ומרוב בהלה התחזקתי ופתחתי דף חדש לחלוטין, ומאסתי ביצר הרע עד כדי תיעוב והתקרבותי לאבא שבשמים שאוהב אותי ומחבק אותי בכל מצב.

ראה אנכי נתן לפניכם ברכה וקללה – ונתתה את הברכה על הר גריזים

המפרשים שואלים למה התחיל בלשון יחיד "ראה" והמשיך בלשון רבים "לפניכם"? גם הלשון לתת את הברכה על הר גריזים ואת הקללה על הר עיבל, הרי שם הלויים רק קראו את הברכות והקללות. ולכאורה היה צריך להיכתב ותברך ותקלל בהר, כי אין ברכה בהר גריזים ואין קללה על הר עיבל, אלא הברכות והקללות מגיעות על קיום מצוות ולהיפך ח"ו? וגם לא משה הוא זה שנתן את הברכה והקללה??

וייתכן שיש כאן 2 ציוויים, אחד על הציבור כולו שיעשו את ההמחשה בהר גריזים והר עיבל מיד עם כניסתם לארץ ישראל ולכן כתוב "לפניכם" בלשון רבים, אבל יש עוד חובה שהיא חובה תמידית ונצחית על היחיד, שיבדוק וידע ויבחר בין טוב ובין רע, מה הברכה ומה הקללה.

ואם כן יש להקשות מדוע אין זה נמנה על מניין המצוות עשה אצל מוני המצוות??? שימנו את מצוות "ראה" - שיש חובה להתבונן בשכר ועונש ובברכה ובקללה. והרי היא גם חובה מעשית, שבבואם לארץ ישראל ימחישו את הבחירה בין הברכות לקללות על ידי שחצי מהעם יעמדו על הר גריזים וחצי יעמדו על הר עיבל והלויים יעמדו בין ההרים ויברכו ויקללו, ואם כן הרי יש כאן חובת המחשה ברורה ולא רק ידיעה בלב, אז מדוע הציווי "ראה" לא נכלל בכלל מצוות העשה???

ובפשטות במניין המצוות של סופרים מצוות כלליות שזה הכנה לקיום המצוות, כמו מצוות אמונה שזה מצוות כללית. וייתכן עוד, שהיות וזה רק שלב מקדים או שלב הבסיסי ביותר בעבודת ה', לכן לא נכלל שלב זה - שלב ההתחלה בעבודת ה' כחלק ממניין המצוות. כי בן אדם צריך להתעלות יותר ולעבוד את בורא עולם לא מתוך יראת העונש או כמצפה לקבל פרס, אלא מתוך אהבת ה' או מתוך יראת הרוממות מגודל עוצמת בורא עולם, שזו דרגה גבוהה יותר ביראת שמים.

תשובה נוספת

החידושי הרי"ם אומר שבורא עולם קבע בלב כל יהודי ויהודי להבחין בין הטוב והרע, כמו שכתוב **"אלוקים עשה את האדם ישר והם ביקשו חשבונות רבים"**, ולכן כתוב **"ראה אנכי נתן לפניכם"** ומה הנתינה? זה הכוח להבחין!!! והוסיף, שעל זה אנחנו מברכים כל יום בשחרית **"להבחין בין יום ולילה"**. ויתכן שזה עונה על השאלה הקודמת, כי את הכוח להבחין נתן לנו בורא עולם בהר גריזים ובהר עיבל, ולכן כתוב בפסוק, **"ונתת את הברכה על הר גריזים ואת הקללה על הר עיבל"** כי שם אכן ניתן לנו ברכה וקללה שהוא הכוח להבחין. וגם יתכן שאם נפרש את משמעות הפסוקים שבורא עולם נתן לנו את הכוח להבחין בין טוב לרע, אם כן אין כאן מקום למנות זאת במניין מצוות העשה.

ובמה שהוסיף שעל זה מברכים **"הנותן לשכוי בינה להבחין בין יום ובין לילה"**, זה חידוש עצום!! שהרי מיד אחרי זה מברכים **שלא עשני גוי, ושלא עשני עבד או אישה**, דהיינו שכל הברכות הראשונות המשמעות שלהם על שזכינו לקבל את כל המצוות לא כמו גוי או עבד. ולכן מתאים שהברכה הראשונה **"הנותן לשכוי בינה"** היא לא רק כפשוטו שלתרנגול יש כוח להבחין בין יום ולילה שזה שבח על פלאי הבריאה, אלא יש כאן מסר מחייב ליהודי, שיש לך כוח לראות מה הדרך הנכונה בעבודת ה', ולכן מתאים הברכות הבאות שאתה לא כמו גוי או עבד, כי יש בך כוח עצום להבחין בין ברכה לקללה, ולכן השתמש בו בכל הכוח!!! ואולי בכוונה הובא התרנגול לדוגמא, כי אם אכן אדם פועל נכון אז הוא גבר, שזה הכינוי לתרנגול, ואם לא הוא גרוע מתרנגול!!! כי אם לבעל חי יש כוח הבחנה בין אור לחושך כל שכן שלאדם יהיה את כוח ההבחנה בין אור לחושך אמת!!!

אז בן אדם, מה לך נרדם, בורא עולם נתן לך בינה להבחין בין טוב לרע, אתה חייב לנצל זאת כראוי, אבל אל תבקש חשבונות רבים, אל תתחכם להתיר דברים אסורים או להתחמק מעול המצוות, כי לכך נוצרת להילחם, נכון זה קשה בפרט לשלוט על העיניים ועל המחשבות, אבל לכך נוצרת להילחם!!!

וזכור גם שבסוף קריאת שמע שזה קבלת עול מלכות שמים ועול מצוות, מגיעה המצווה **"ולא תתרו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם"**, כי זה מזכיר לנו וגם נותן לנו את הכוח והרצון לקיים מצוות ה' ולהיות קדושים, כהמשך הפסוק **"למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי והייתם קדושים!!!"**

ולכן זו הדרך המושלמת להיזכר ולקיים את **"ראה נתתי לפניכם ברכה וקללה"**,

להתחזק בשמירת העיניים והמחשבה, ורק חזק ואמץ!!! וחלילה אל תהיה פחות מתרגול היודע להבחין בין אור לחושך, אלא תהיה יותר ממלאך ה' בהתגברותך על היצר הרע אמן.

ראה נתתי החיים והמוות ובחרת בחיים

מעץ הדעת נתנה גם לבעלה לאכול, כי עשתה חשבון שאם היא תמות ובעלה שלא יאכל יחיה אזי ה' יברא אישה חדשה לבעלה, והיא כבר התקנאה באישה החדשה שעדיין לא נוצרה! והיות והיה לה חשבונות לרעה/להחטיא את בעלה, לכן קיבלה קודם את חשבונות הנחש שכדאי לה לאכול מעץ הדעת כי הסביר לה את חשבונות בורא עולם למה ציווה להם לא לאכול, ולמה אם כן כדאי להם כן לאכול, וסופה שבחשבונות החטיאה את בעלה הוכיח את תחילתה שהיא הייתה בעלת חשבונות ולכן קיבלה את חשבונות הנחש.

והקב"ה רצה שאדם ישלוט באשתו ולא

האישה בו, והיה עליו לחנכה שאין חשבונות כלל במה שנוגע לעבירה, אלא אסור ואין מה לדון בדבר כלל, ואולי גם כלפי האדם היו חשבונות, שכתוב במדרש שאשתו הרביצה לו שיאכל מעץ הדעת, ואדם הראשון לא התגבר עליה להכות אותה למרות שהוא גבר וחזק ממנה, כי פחד שחווה תברח ממנו כשם שהאישה הראשונה ברח ממנו כמובא במדרש רבה (בראשית י"ז ז'), אבל אדם הראשון לא היה צריך לפחד שאשתו תברח לו כי היא

למרות שה' ברא עולמנו בבחירה חופשית לעשות טוב ורע, בכל זאת מצאנו פסוקים שלכאורה סותרים, פסוק ראשון: **"איש נבוב ילבב ועיר פרא אדם יולד"** (איוב י"ב), ומפרש רש"י - חלול בלא לב אשר לא הבין דרכו. **"ילבב"** - יקנה לו לב לשוב לבוראו ולפשפש במעשיו, או אדם אשר היה כעייר פרא לימוד מדבר / קל בלא דעת. **"אדם יולד"** - ילמד עצמו להיות אדם חדש כסדר בני אדם ויכוין דרכו: ומצד שני כתוב (בקהלת ז') **"ראה זה מצאתי אשר עשה האלקים את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים"?** ונשאלת השאלה איך אכן טבע האדם בברייתו ישר או פרא??

והנה רש"י בקהלת מפרש הקב"ה ברא את האדם הראשון ישר. "והמה" - משנזדווגה לו חוה אשתו ונעשו שנים ונקראו **"המה"**. **"בקשו חשבונות רבים"** - מזימות ומחשבות של חטא, אם כן לדברי רש"י אין קושיה, שיתכן שקודם שהתחתן אדם הראשון האדם היה ישר, ולאחר שהתחתן התקלקל האדם כי היו שניים.

ואכן מצאנו חשבונות רבים אצל חוה, כפי שכתב רש"י שחווה לאחר שאכלה

ונראה לתרץ שאכן כל בני האדם שווים הם, ואכן אדם נולד ריק - נבוב מתוכן רוחני, ופרא - נטול רסן - ורע מנעוריו מחמת הריקנות ומחמת יצרו הרע, אבל ה' טבע בטבע האדם תשוקה ורצון להתמלאות בדעה בינה והשכל ולא להישאר ריק מתוכן, וגם ה' קבע בטבע האדם מצפון שזה רצון טבעי להשתפר ולהיות ישר ונאמן לבוראו, ואכן כך משמע מלשון רש"י בהסברו על המילה - ילבב, וכן על המילים "אדם יולד, אבל אנשים מתחכמים למצפון הלב כפי שהתחכמו אדם וחווה בצווי ה' לא לאכול מעץ הדעת, ובונים לעצמם ערכים עקומים ומעוותים, ועם ערכים רעים ומעוותים ומזוייפים הם רוצים להתמלאות בחיים.

ובכוונה כתבתי "מצפון" ולא כתבתי יצר טוב, כי יצר טוב מגיע רק בגיל 13, אבל המצפון והסקרנות לדעת ולקנות חכמה ולהיות הוגן בא לאדם מילדותו, והאיר את עיני ידידי הרה"ג ישראל מאיר קינד שליט"א שראה במכתב מאליהו מהרב דסלר שמבאר שאלוקים ברא את האדם ישר הכוונה למצפון.

והנה ברש"י בדברי הימים פרק לב' כתב יסוד עצום: ויצלח יחזקיהו בכל מעשיו, ואחר כל הטוב הזה שהצליחו הקב"ה, עזבו האלוקים, לנסותו! לדעת כל בלבבו, על ידי שליחי מלך בבל שבאו לדרוש המופת אשר היה בארץ - ויחזקיהו לא עמד בניסיון והראה להם את כל בית נכותו וכביכול התגאה, ובמצודות דוד (שם) מפרט יותר: "עזבו האלוקים" - ר"ל לא

בשונה מאשתו הראשונה חוה הייתה בשר מבשרו ולכן לא הייתה בורחת ממנו, וגם לא עושים חשבונות בנוגע לחטאים!!

אמנם באבן עזרא משמע שזה מדבר על כל בני האדם ולא רק על אדם הראשון, וזה לשונו: "שעשה האלוקים את האדם להיות ישר הולך בדרך, וכמה בקשו אורחות עקלקלות.

ושמתי אל ליבי אל דקדוק לשונו של האבן עזרא, שכתב "וכמה" בקשו אורחות עקלקלות, משמע לא כולם רק חלק, ואם כן גם בפסוק הקודם אפשר לדקדק מלשון רש"י בחלקו השני ואולי זה מלמד על חלקו הראשון שכתב "או אדם אשר היה" משמע לא כל בני האדם הם כאלו הנמשלים לעיר ופרא ואולי כמו כן גם לא כל בני האדם הם חלולים בלי לב שצריכים לשוב לבוראם, אמנם בבראשית כתוב "כי יצר לב האדם רע מנעוריו", משמע כל אדם!!

וכמו כן ידידי הרה"ג יהושע בורודיאנסקי שליט"א ציין את לשון הרמב"ם (פי"ג משיטה ויובל הי"ג): שמשמע מדבריו שעל כל בני האדם נכתב הפסוק "אלוקים עשה את האדם ישר" ולא רק את אדם הראשון, וז"ל הרמב"ם: ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו, והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעובדו לדעה את ה', והלך ישר כמו שעשהו האלוקים ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם, הרי זה נתקדש קודש קודשים ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים, עכ"ל.

לבבנו לרע רח"ל, ולכן עלינו לבכות בתפילה ובתחנונים לפי ה' שיחזירנו בתשובה שלימה לפניו, ולא זו בלבד אלא החובה להתפלל שיתוקן מה שקלקלנו ומה שפגמנו בעולמו מחמת חטאינו, ולא זו בלבד אלא עלינו לבכות ולהתחנן לפני ה' שלא רק שיסיר את טבענו לרע אלא נתחנן שיטה את לבבנו לאהבה וליראה את שמו הגדול, כי כוחנו אפס, וקשים עלינו הניסיונות, ובפרט שבדור הזה גם לב טוב המוטה תמיד לעבודת ה' יש לו סכנות איומות לנפילות נוראות ובנקל, ואנחנו מצדנו נברח ונחסום דרכי ניסיונות, וה' הטוב יגן בעדנו תמיד אמן ואמן.

הטה אז את לבבו לא לטובה ולא רעה. לנסותו - למען נסותו לדעת כל אשר בלבבו. ומשמע מזה שתמיד הצליח יחזקיהו להיות צדיק בזכות שה' הטה את לבבו לטובה - שיהיה לו יותר חשק ורצון לקיים תורה ומצוות ולהתרחק מעבירות, ורק בפעם אחת שהקב"ה עזבו מלהטות את לבו לטובה, אז היה לחזקיהו מצב שקול בין טוב לרע, ולכן נכשל!!

ואם חזקיהו שהיה אמור להיות משיח בן דוד על פי הגמרא, בכל זאת במצב שקול בין היצרים הוא נפל בניסיון, מה נאמר אנו אזובי הקיר, שמרוב חטאינו הטינו את

מה נוסף לאדם בבר מצוה - המשך

למען התבגרות ראויה ועליה רוחנית ולא להתפגרות כנבילה שרק מורד בהוריו ומוריו ומתיר לעצמו את הרצועה כי מרגיש גדול ואחראי למעשיו.

אגב נראה לפרש, שמגיל 13 עד גיל 20 פוחת והולך אצל האדם הילדותיות, ומתגבר אצלו האחריות והשליטה העצמית, ולכן על פי דין תורה דנים לפי גיל 13 שזה תחילת התהליך, אבל בית דין של מעלה דן לפי סוף התהליך האדם השלם שזה בגיל 20.

אם כדברנו, שהקב"ה יצר את האדם ישר - וכאמור הכוונה עם מצפון ונטייה ורצון להיות טוב ולקנות ידע וחכמה ותבונה נכונה, מה נוסף ביצר הטוב שמגיע בגיל 13??

התשובה לכאורה היא: האחריות ושליטה עצמית פחות תלותיות בהורים, וזה הבגרות, א. לדעת לדחות סיפוקים למען המטרה החשובה, ולא להיות כתינוק הדורש סיפוקיו במייד. ב. לדעת לבנות את עצמו בכוח עצמו יותר ולהתנתק מתלותו בעזרת הוריו, אבל כמובן אך ורק

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה

למי יש מסיכה?? מי אין מסיכה?

המזיקים לא רואים אותנו כי יש להם מסיכה שמסתירה להם, וממילא האדם לא ניזוק מהם, אבל בהמשך הביא פסוק שהאדם ניצול מהקרב עם המזיקים כי מלאכים טובים שומרים עליו, וצלם אלוקים מכריזה עליו שהוא צדיק, ואם יש הכרזה אז המזיקים יודעים איפה האדם גם כאשר יש מסיכה על המזיקים??

אלא, יתכן ויש כאן 2 דרגות, יש צדיק גמור שאין לו מה לפחד מהמזיקים עד כדי כך שמכריזים עליו בקול גדול שהוא צדיק וכעבד המלך שצלם אלוקים עמו ואין רשות לפגוע בו, ואז אפילו אם המזיקים בלי מסיכה בכל זאת אינם מתקרבים להזיק צדיק זה.

ויתכן שזה גם במצב שניתן רשות למשחית להזיק ויל"ע, וכמו המעשה בגמרא (קידושין כט') במזיק שהיה בבית מדרש של אביי ששלחו את רב אחא בר יעקב להתמודד עם המזיק כי צדיקים אחרים לא יכלו לו.

יש אדם שאינו צדיק גמור רק אין בו הרבה עוונות, ואדם כזה הקב"ה מגן עליו מפני המזיקים הרבים על ידי שה' מכסה את פני המזיקים במסיכה, ואדם כזה גם מוגן מהמזיקים, אמנם במצב שהעוונות גורמים וניתן רשות למשחית להזיק אזי יתכן שלא רק הרשעים בסכנה, אלא גם אדם כזה

כתוב במדרש רבה שכתוב בפרשה הקודמת "כי אם שמור תשמרון את כל המצווה" אמר הקב"ה אם שמרתם דברי תורה אני משמר אתכם מן המזיקים. א"ר אבא בר זעירא אין בית רובע (שזה בין 24 ל-34 מטר) בחללו של עולם שאין בו כמה אלפי מזיקים. אלא שלכל אחד ואחד מהמזיקים "פורמא" = "מסיכה" נתונה בפניו שלא יביט באדם ויזיק.

ובשעה שעונותיו של אדם גורמים, מסיר את המסיכה מהמזיק, והוא מסתכל באדם החוטא ומזיקו. שנאמר (תהלים נה) "פדה בשלום נפשי מקרב" מהמזיקים שהם כמו במלחמה ובקרב נגד האדם.

וממשיך המדרש ומתי ניצול האדם מהם – כהמשך הפסוק: "כי ברבים היו עמדי" ומי הם הרבים? אלו המלאכים שהם משמרים את האדם. והשמירה היא רק בשעה שהאדם שומר את התורה ומצוותיה. ואמר **רבי יהושע בן לוי:** איקוניא – צלם אלוקים מהלכת לפני האדם ומכריזים לפניו תנו מקום לאיקונין של הקב"ה.

ומסיים המדרש וזה מה שכתוב בפרשה "נתתי לפניך ברכה וקללה" ברכה אם תשמעו לדברי, וקללה אם לא תשמעו:

ובעצם דברי המדרש התקשתי, שמצד אחד כתוב שאדם שלא חוטא, אזי

הנה יש פסוק בתהילים (צא') "יפול מצדך אלף ורבבה מימינך אלף לא יגש, רק בעיניך תביט ושולמת רשעים תראה", ומפרש רש"י (שם) ורש"י בגמרא יומא (נג'), שיפול הכוונה יחנו ומצידך הכוונה לצד שמאל, ומפרש רש"י שמצד שמאל החלשה יחנו אלף שדים מזיקים, ובצד ימין החזקה יחנו עשר אלף מזיקים, ובעצם המזיקים מקיפים את האדם ככתוב בספרי זוטא (ו' כד').

ואם כן נשאלת השאלה איפה נמצאים המלאכים הרבים השומרים על האדם, שהרי כתוב במדרש הקודם על הפסוק "כי רבים היו עמדי", הרי האדם מוקף במזיקים?

אלא יתכן שהכוונה שהמלאכים הטובים נמצאים "עמדי", הכוונה דבוקים לאדם או כביכול בתוכו ממש, וכמו שהצלם אלוקים המגן עליו ומכריז לפניו תנו מקום, הוא בתוך האדם ויל"ע.

ולפי זה מובן, שהמלאכים כמו הגנה פנימית בתוך האדם להגן עליו שהמזיקים המקיפים לא יזיקו את האדם, אבל הצלם אלוקים מכריז למזיקים המקיפים פנו מקום לעבור ולהתקדם ליהודי צדיק, שכביכול המזיקים יעשו לו שביל לעבור בלי שייגשו ויגעו באדם הצדיק.

אבל עדיין קשה שהרי המזיקים מקיפים את הצדיק, ואם כל הזמן יש שביל מעבר כביכול לצדיק א"כ המזיקים אינם מקיפים את האדם?

אלא יתכן שהמזיקים מעצמם לא נותנים שביל ומקום לצדיק לעבור, אלא

בסכנה, כי כאשר ניתן רשות למשחית להשחית אינו מבחין בין צדיק לרשע.

ולפי זה יתכן שהמשנה בסוטה (פרק ז' משנה ב') מונה "ואלו נאמרין בלשון הקדש, מקרא בכורים, וחליצה, ברכות וקללות, ברכת כהנים וגו'", ובלימוד עם תלמידי הבחורים המצוינים והעילויים בכיתה ח' ת"ת תורת אמת בני ברק, התעוררה שאלה הרי ברכות וקללות שאמרו הלוויים בהר גריזים ובהר עיבל הרי כבר היה בימי יהושע כשנכנסו לארץ ושוב אינה נאמרת?? ואולי נמנית במשנה כי ממנה נלמד לחלק מהדברים שנאמרים דווקא בלשון הקודש.

אך לפי הנ"ל יתכן שמצוות "ראה נתתי ברכה וקללה" זו מצווה שיהיה מוחשי כמו שהייתה המחשה בברכות והקללות שעשו הלוויים בהר גריזים ובהר עיבל, כך מצווה התורה "ראה נתתי לפניכם היום", שעוד לפני הכניסה לארץ וכן גם אחרי ההמחשה של הלוויים, יש מצווה להמחיש שה' נתן לנו חיים ומוות ולבחור בחיים, כדוגמת חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, ואכן כאמור במדרש יש המחשה מכוח המזיקים עם המסיכה ובלי המסיכה, חיים ומוות ממש תכף ומיד.

ובפרט בצדיק שהמלאכים המדברים דווקא בלשון הקודש הם מכריזים עליו שהוא צדיק ויש לו צלם אלוקים, ממילא "ראה נתתי ברכה וקללה" ממשיך בלשון הקודש עד עצם היום הזה.

ובדרך אחרת חשבתי לבאר העניין, כי

הקדוש שמכריז לפניו, ומצד שני "אם הצדיק יכשל להביט במראה אסור – מיד יענש" ו"שולמת רשעים תראה", כי המזיקים מקיפים אותנו ומחכים להזיק לצדיק, ואם נכשל מיד הם יכולים להזיקו רח"ל.

הכוונה כהמשך הפסוקים "רק בעיניך תביט ושולמת רשעים תראה", שיתכן ומשמש כמו זו צדדי, שאם אתה צדיק ששומר על העיניים, ממילא כביכול העיניים שלך משמידות את המזיקים כציווי הצלם

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה

פתח הפסוק ביחיד והמשיך בלשון רבים, וכתב הגאון מווילנא, "ראה" - שגם אתה לבדך תראה לנהוג בדרך הישר והטוב, "ואנכי" אני ה' יעזור לך להצליח להיות צדיק וישר נגד כולם, שאתה יחיד שמתחזק ביראת נגד אחרים ונגד הרבים שלא רואים, "היום" שגם באמצע החיים אתה יכול לפתוח דף חדש ולהתחזק ולהיות צדיק, בכל זאת גם כן תזכה לברכה למרות שאחרים לא ראויים לברכה.

וכתבתי על זה קודם בתחילת הפרשה, אמנם חשבתי שעדיין כדאי לחדד את המילה "לפניהם", כי אם הכוונה שיהודי מתחזק יחידי מול שאר היה אמור לכאורה שיהיה כתוב **"לפניהם"**? וגם מצד אחד מובן שכתוב **"ברכה"** כי מדובר בצדיק בסדום כביכול שהולך לבדו בדרך הישר, אבל למה כתוב **"קללה"**?

ואולי כאשר אדם חוזר בתשובה באמצע החיים, עליו להשתדל לחזק גם אחרים ולהציג בפניהם **"ברכה וקללה"**, את השכר והטוב בחיים כי בכך ישלים לטובה את חייו הקודמים כאילו היה צדיק גמור מבטן ומלידה בלי חטא כלל בכל חייו, ומלבד שהחוזר בתשובה מאהבה נהפכים הזדונות לזכויות, וכאשר אדם מחזיר גם אחרים בתשובה זה מוכיח על אהבתו לה'.

אבל יתכן וטמון בזה עוד שכל החיזוקים שמחזק אחרים גורם שכל המצוות שהם עושים וגם כל העבירות שהם עשו בעבר שנהפכו לזכויות, כל זה ה' נותן ליהודי זה שהתחזק באמצע החיים ומחזיר אחרים בתשובה.

את הברכה אשר תשמעו – והקללה אם לא תשמעו

והנה בברכה התורה לא מפרטת יותר, ואילו בקללה התורה לא מסתפקת באמירה "אם לא תשמעו למצוות" שזה כמשקל נגד הברכה "אשר תשמעו למצוות", אלא התורה מפרטת שסרתם מהדרך ועבדתם עבודה זרה, ונשאלת השאלה מדוע התורה דווקא בקללה מפרטת את הרוע בהרחבה??? ונראה לתרץ, שהתורה באה לגלות לנו, שמי שמתאמץ לשמוע בקול ה' זה ברור מאליו שיצליח לקיים את כל מצוות ה' באופן מושלם, כי הוא חרד לדבר ה', ומקשיב בקול ה'.

אבל מי שהוא במצב של שב ואל תעשה שרק לא טורח לשמוע, וחושב שהוא יהיה כמו אדם חופשי מהמצוות אבל לא נגד בורא עולם, התורה מודיעה לו שאין דבר שכזה, אלא הוא ימשך לצד ההפוך והוא יהיה עובד עבודה זרה. וזה היה בזמן שהיה עבודה זרה, אבל בזמן שאנשי כנסת הגדולה ביטלו את היצר הרע של עבודה זרה מעם ישראל, כתב החזון אי"ש שאכן כבר אין תאוה לעבודה זרה ואין תאוה לחיות בעולם רוחני, אבל נוצר ויש תאוה לכפור בבורא עולם, או לכל הפחות להיות ההיפך מאדם רוחני. **וברגע** שהתאוה היא לעולם גשמי ולא רוחני, ממילא התאוה השנייה שהיא תאוות העריות תתגבר אצלו בכוח עצום, כי זה מתאים לעולם הגשמי שבחר בו, במקום העולם הרוחני!!!!

ללמדנו, שאין דבר כזה להיות קר ופשרן ביהדות, או שאתה דבוק בבורא עולם ומקשיב כל מה שבורא עולם דורש, או שחלילה אתה מדרדר ונופל לשפל המדרגה ולשפלות האדם!!!! ולכן אם בה' בחרת, אז תלך בדרכו באמת ואל תגיד אני מאמין בה' בדרכי שלי, כי אין יצור כזה!!! זה רמאות ושקר מוחלט שמוביל לאבדון!!! הדרך היחידה היא לשמוע למצוות ה', כפי שכתוב "והברכה אשר תשמעו אל מצוות ה'", ושימו לב לא כתוב והברכה כי תאמינו ותאהבו את ה', אלא "אשר תשמעו אל מצוות ה'" רק כך זה הברכה!!!!

ראה אנכי

רעה בגלל עוונות, אבל ניסיון בצידה

במדרש רבה בפרשתנו "ראה אנכי" א"ר אלעזר משאמר הקב"ה הדבר הזה בסיני באותה שעה (איכה ג) "מפי עליון לא תצא הרעות והטוב" אלא מאיליה הרעה באה על עושי הרעה, והטובה באה על עושי הטובה.

והחבורתא הרב אלדר נתנזון שליט"א שבפרשת עקב כתוב "ואהבת את ה' אלוך בכל לבבך ובכל נפשך, ובכל מאורך", ושם פירש רש"י "בכל נפשך" אפילו נוטל נפשך עליך למסור את נפשך על קידוש ה' באהבה, וממשיך רש"י "ובכל מאורך" ובכל כספך עליך למסור על קידוש ה' ואהבתו, ומסביר רש"י שם שה ניסיון קשה יותר מכל נפשך כי יש אנשים שכספם חביב עליהם יותר מחייהם, שבלי כספם טוב מותם מחייהם, ולפי זה הפסוק כותב מהקל לכבד כביכול, ובפירוש השני כתב רש"י "בכל מאורך" - שבכל מידה ומידה שנוהג ה' עמך עליך לאהוב את ה', גם כשנוהג עמך במידת הדין, כפי שדוד המלך הודה לה' ואמר "כוס ישועות אשא צרה וגיון אמצא".

והקשה הרב נתנזון מדוע ניסיון זה להודות על הרע כפי שמודים לה' על הטוב, נחשב ניסיון קשה יותר מלמות על קידוש ה'?

אלא יתכן שטמון בניסיון גם כשרואים צדיק מקבל רעה תחת הבטחה לטוב, כאחר אלישע בן אבויה, שהיה גאון בתקופת התנאים שכפר כשראה א' שנפל מסולם כשקיים מצוות כיבוד הורים ושילוח הקן למרות שכתוב בהם למען יאריכון ימיו.

וזה ניסיון קשה מ"וכל נפשך", כמו שמצאנו אצל אברהם שהניסיון למות על קידוש ה' באור כשדים לא נחשב לניסיון הקשה מכולם, ורק ניסיון העקידה שהייתה נגד המידה שהדריך בה את כל העולם שה' רחום ואינו חפץ בקורבנות אדם, וכנגד ההבטחה שמיצחק יקרא לך זרע, בכל זאת "בכל מאורך", גם במידה הפוכה מהיגיון חובה להאמין בה' ולא לפקפק בו ולא בהשגחתו ולא בשכר ועונש, למרות התעלומה הגדולה והעצומה.

הלא המה בערבה מזל חגלגל אצל אלוני מרה

הברכות והקללות מצוה התורה שיתנו בארץ ישראל על הר גרזים ועל הר עיבל, והתורה מתארת את המקום המדויק של הרים אלו. והנה הגמרא (סוטה ל"ג) כבר דנה על

ציון המקומות הנראים כסותרים, שהרי הגלגל זה מיד עם כניסתם לארץ, ואילו אלוני מורה ובעצם העיר שכם זה עמוק בארץ??? וגם יש לתמוה, שהרי שכם היה מקום מפורסם, ולמה לא כתוב שכם במקום כל התיאור???

ומאוד נפלאתי שגיליתי שיש מכנה משותף לכל המקומות הללו שהוזכרו בפסוק, וזה פשוט מדהים!!! ש"ב"ערה" זה כמו שרש"י בפרשת דברים פירש: שזה כנגד הזנות שחטאו בערבות מואב. "בגלגל" זה המקום שבו יהושע עשה ברית מילה לכל העם שלא נימולו בגלל שהיו במדבר, ובזה הסירו את חרפת מצרים מעליהם. והמקום השלישי "אלוני מורה" זה המקום שבו קיבל אברהם אבינו כוח לעבוד את ה' בגלוי, וכפי שכתב הרמב"ן "והכנעני הגוי המר והנמהר אז בארץ, ואברהם פחד ממנו ולכן לא בנה מזבח לה', ובבואו במקום שכם באלון מורה נראה אליו השם ונתן לו הארץ, אז הפסיק לפחד!! כי כבר הובטח בארץ אשר אראך, ולכן אז בנה מזבח לה' לעבדו".

וזה מתקשר גם לברית מילה, כי כתוב שממרא נתן עצה לאברהם אבינו על המילה, וכתבו המפרשים שאברהם אבינו לא היה זקוק לעצות לשמוע בקול ה', אלא ששמע לעצתו לעשות את המצווה של ברית מילה בגלוי בלי פחד. ובעצם את הכוח לא לחשוש לעשות כבר קיבל באלוני מורה, כפי שכתב הרמב"ן, ואפשר שמממרא קיבל עוד עידוד והצדקה אנושית, שהגרים שעשה וקירב אותם לא יברחו ממנו.

ללמדנו, שהברכה והקללה קשורים מאוד בשמירת הברית, וכפי שכתבתי שבסוף קריאת שמע אחרי קבלת עול מלכות שמים ועול מצוות, מגיעה המצווה "ולא תתרו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם", שזה מזכיר לנו לקיים מצוות ה' ולהיות קדושים, כמו שכתוב בהמשך הפסוק "למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי והייתם קדושים!!! ולכן זו הדרך המושלמת להיזכר ולקיים את "ראה נתתי לפניכם ברכה וקללה".

אבל זה לא רק תזכורת לקיים מצוות, אלא ברגע שאדם מתגבר בקדושת העיניים ושמירת הברית, ממילא הוא מקבל עוצמה וחשק שמתגבר והולך ועוזר לו לקיים את כל המצוות, זה פשוט מדהים!!! ובעיניי ראיתי אנשים שקבלו על עצמם 40 יום שמירת העיניים והברית והצליחו והמשיכו עוד 40 ועוד 40 הם השתנו לאנשים אחרים ולאנשים חדשים, פתאום הם מקפידים על קלה כבחמורה, למרות שבשעה שהם התחזקו הם רק קיבלו על עצמם

חיזוק בקדושה, להישמר ממראות אסורות וממחשבות לא טהורות, בכל זאת זה הביא אותם להתקדש בכל המצוות ולהתגבר בתפילה כראוי.

וכל כך למה??? התשובה לכך, שאם אדם מכניע את היצר הקשה והבווער כאש להבה, אש של תאוה למראות אסורות וכדו' אזי הוא בעצם מנצח וגיבור עצום, ואז ממילא קל בעיניו להתגבר על עצלות הגוף, כמו כן הוא מרגיש שזה בל תשחית עצום לא לנצל את ההזדמנות להתקרב לבורא עולם, אחרי שאת הקושי הגדול הצליח לעבור!!! אז גם אנחנו לא נוותר ונקבל על עצמנו להתחזק וחלילה לא ניפול, רק נתחזק ונתגבר בעזרת ה' יתברך אמן ואמן!!!

ונתצתם את מזבחתם ושברתם את מצבתם ואבדתם את שמם מן המקום החור

הגמרא (עבודה זרה מ"ה) אומרת שכל עבודה זרה שמוצאים בכניסה לארץ ישראל שוברים ומנתצים וכו' אבל עדיין לא לשרש ולעקור ולהוציא מהשורש, ורק לאחר כיבוש ארץ ישראל רק אז יחזרו ויעקרו מהשורש את העבודה זרה!!! ומפרש הרבי ר' בונם מפשיסחא, כי עדיף לקנות מצוות לפני שעוקרים מהשורש!!! ככה כובשים ולא מתעכבים ומבזבזים כוחות, ואין כוח אחר כך להתקדם.

וחשבתי לעצמי שגם עלינו הכלל הזה שייך תיכף ועכשיו הלכה למעשה!! בהלכות תשובה וחיי החיזוק, ובשמירת העיניים והמחשבות, וכל מה שעלינו לתקן ולשפר בכל תחומי החיים ובעיקר בדברים שהלב חומד מאוד. והוא שכאשר אתה מתחזק ומתחרט על העבר ורוצה לשבור את הרע שהיה לך, אז דע לך! שלעת עתה תתנתק מהרע אבל אל תעקור מהשורש, כי לא לך להתעמק בעבירות שעשית ולבכות יותר מידי על מה שחטאת, כי לפעמים תוך כדי שתתנקה מהעבירות היצר יגרה אותך, ויזכיר לך שבעצם החטא דווקא היה נחמד רח"ל, וחלילה תיתפס חזרה לגועל נפש ולחטאים חלילה.

לכן סור מרע - עזוב מלטפל ברע, אלא מיד - עשה טוב, שתעשה מצוות תקופה ארוכה!!! **ורק** כאשר תתבסס יציב ואיתן ותכבוש את הארץ כביכול, דהיינו שהלב שלך יהיה כבר מורגל תקופה ארוכה ומושרש כולו בתורה ובמצוות ובמעשים טובים, רק אז בכוחך לחזור ולעקוב את העבירות שעשית בעבר לנקות אותם כראוי מהשורש!!!

ועכשיו שמגיע חודש אלול!!!! וכידוע, שבאלול אפילו הדגים שבים רועדים!!! אז נתחיל לרעוד גם אנו, ונתחזק באמת!!!! ונעזוב דרך רשע לגמרי בהתנתקות מוחלטת, ונתמסר לתורה ולמצוות מתוך אהבת ה' אמיתית, ואין לנו מושג עד כמה אבא שבשמים אוהב את החיזוק שלנו, ונזכור שמחודש אלול עד יום כיפור יש 40 יום שבהם ביקש משה רחמים על עם ישראל וזה זמן מצוין להתקדש ולהיטהר מכל טומאותינו, ובעזרת ה' ניכתב וניחתם לחיים טובים אמן ואמן.

לא תעשון כן לה'

איסור מחיקת שם ה', ודווקא יסודות בית המקדש במחיקת שם ה'

המקדש מדברים בחיובי, דהיינו להקריב שמה קורבנות, ולא בהקשר איסור ניתוח מזבח ה'?

ואולי לכן בא הגאון מווילנא וממתק הדבר בהסבר נפלא, שמוצא בגמרא בסוכה (נג') שכאשר דוד המלך חפר יסודות לבית המקדש מי התהום עלו וביקשו להציף ולהטביע את העולם, אמר דוד אני יכול לעצור את הסכנה, על ידי שגזרו חרם עם שם ה' לתוך התהום, אבל אני לא יודע אם מותר לעשות כן כי בכך ימחק שם ה'? ואז בא אחיתופל ולמד קל וחומר מדעתו שאם ה' התיר למחוק שמו במים שבדקים אשה סוטה שטוענת שלא נטמאה ואם תשטה ולא תמות הרי האשה תחזור לבעלה כטהורה בזולאות ויהיה שלום בית, קל וחומר שיהיה מותר למחוק שם ה' בשביל להציל את כל העולם.

בפרשת השבוע כתוב דבר פלא, מלך אחד כתוב להשמיד כל עבודה זרה ולנתץ כל המזבחות לע"ז ולשבור כל טומאה בארץ ישראל, ומיד כתוב "לא תעשון כן לה' אלוהיכם", ובפסוק הבא כתוב "כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלוהיכם" ששמה נקריב קורבנות לה'. ולכאורה הקשר הוא שאת הרע להרוס, ואת הטוב לרומם.

אבל בספרי מוצא יותר מזה, שמכאן נלמד גם איסור למחוק את שם ה' וכן מוצא ברכ"י (מכות יא'), וגם איסור לנתץ אבן מהמזבח, ולכן נסמך עניין הקרבת קורבנות על המזבח בבית המקדש, שלא תעשון כן לה' לנתץ מזבח ה'.

אבל לכאורה לענ"ד לשון הפסוקים לא משמע כן כ"כ, כי הפסוקים על בית

ואם כן אדרבא, כוונת הפסוקים, שאכן אסור למחוק שם ה' כנלמד מהפסוק לא תעשון כן לה', אבל להקמת בית המקדש דווקא הוקם במחיקת שם ה'.

ולבאורה קשה וכי מדוע דוד המלך לא פסק בעצמו שמוחר בגלל פיקוח נפש להציל את כל העולם? ומדוע שאל ואמר מי שיודע היתר למחוק שם ה' במי התהום שיגיד ואם לא יחנק בגרונו? ורש"י מתרץ כי רבו אחיתופל היה שם, ודוד לא ראה לפסוק הלכה בפני רבו.

אבל עדיין צריך עיון א. אם דוד המלך ידע בעצמו את ההיתר, ורק בגלל כבוד רבו לא פסק בעצמו, מדוע לא שאל ישירות את רבו, מדוע התבטא בלשון קשה, שייחנק מי שיודע תשובה ואינו אומרה, וכי כך מרמז על רבו? ובכלל אם העולם יישטף במים הרי כולם ימותו מחנק ולא רק מי שיודע ולא מגלה?

ב. הרי אין כאן ספק בכלל שהרי פיקוח נפש דוחה את כל התורה כולה מלבד 3 עבירות חמורות, ומחיקת ה' אינה מ-3 עבירות חמורות? וראיתי שהערוך לנר מקשה זאת.

ונראה לתרץ, שיתכן שדוד המלך חיפש דרך אחרת להציל את העולם ולכן שאל שאולי יקבל עצה להציל את העולם בלי למחוק את שם ה', ודוד דיבר באופן כללי ולא ישירות לרבו אחיתופל, כי הוא ראה לקלל מי שיכול לתת פיתרון אחר בלי

מחיקת שם ה', ואם לא יגלה אזי אכן דוד יתיר לעצמו למחוק שם ה' בכדי להציל את העולם כי זה פיקוח נפש, וממילא כל העולם ינצל, אבל זה שלא גילה ימות בחנק בגלל רשעותו שלא גילה איך להציל את העולם בהיתר.

ובאמת אחיתופל כבר מנע ידיעת הלכה שנסכחה לדוד המלך ולכן מתו יהודים, במעשה פרץ עוזא שנסאו את הארון ברית ה' בעגלות ולא בכתף, ואם אחיתופל היה מגלה לא היו נהרגים יהודים, ולכן נחנק אחיתופל כמובא באליה רבה (כט').

אבל במקרה של הצלת העולם, שם אחיתופל לא שיקר, ואדרבא גם כשלא ידע את התשובה חשב תשובה בעצמו, ולמד מקל וחומר שהדבר היתר גמור לעשות שלום בעולם ולא שיחשב שעשו עבירה בשביל פיקוח נפש, אלא זה ראוי ה'.

ואמנם קצת קשה מדוע למד מקל וחומר ולא למד זאת מסמיכות הפסוקים כפי שכתב הגאון מווילנא? ובהמשך יתורץ שאלה זו.

והסיבה שזה היתר גמור, והסיבה שה' גרם שדווקא ביסודות של בית המקדש תיווצר סכנה לשלום העולם, כי בית המקדש מיועד לעשות שלום בעולם, ולכן דוד המלך לא בנה את בית המקדש כי הרג במלחמה, וכן אסור להניף ברזל על

למחוק שם ה' בשביל שלום העולם גם בלי עניין פיקוח נפש הדוחה כל עבירות שבתורה, בבחינת "הותרה" ולא "דחוייה", כי הקב"ה רואה ודורש מאיתנו שנקלוט שם' דורך שלום גם במחיר מחיית שמו.

וזה היה יסוד בית המקדש נואר במחיית שמו של ה', בדיוק בפסוקים שאוסרים למחוק שם ה', וכל זה בשביל שלום העולם, אז שוב נלמד מזה את הקל וחמור, עד כמה עלינו ליצור ולהרבות שלום בעולם, בין אדם לאשתו ובין משפחה למשפחה ובין אדם לחברו, ואדברא בזה נקדש שם שמים ושם ה', כי בכוח רדיפת השלום אפשר גם לאהוב את הצריית ולקרצם לתורה ההיפך ממחיית שם ה', יתגדל ויתקדש שמיא רבה!!

ועוד נעשה קל וחומר שאם על כבוד ה' שחייבים תמיד להגדיל כבוד שם ה', בכל זאת ה' ויתר על כבודו בשביל השלום גם במחיר של התבזות שנמחק שמו, קל וחומר שיהודי לא יחוש על כבודו של בשר ודם, ויתאמץ להרבות שלום בעולם, גם במחיר שיטורד להשפיל את כבודו.

ואולי לכן דרש אחיתופל קל וחומר בעצמו להתיר מחיית שם ה', ולא למד זאת מסמיכות הפסוקים כדברי גאון, כי הקב"ה ראה שנלמד את היתר מקל וחומר בכדי שגם נלמד קל וחומר לעצמנו להרבות שלום גם במחיר התבזות, (ואולי חל קללת דוד על אחיתופל שנחנק למרות שענה תשובה כראוי, כי את הקל וחומר לעצמו לא עשה

המזבח, שלא בנו את המזבח ולא חתכו את האבנים בצרזל, ומתוך הסכנה שהתעוררה והפתרון היחיד שנמצא לעצור את הסכנה היה רק במחיית שם ה', כי ראון ה' היה להראות לכל העולם כמה חשוב השלום שם' מסכים שימחק שמו בשביל שלום העולם וזה מהות בית המקדש שמביא שלום לעולם.

ותבינו את עוצמת הדבר!! אסור לחתוך אבנים בצרזל למזבח, כי ברזל משמש גם להרס חיים, וכדיכול יש כאן רגישות עצומה שבית המקדש יבנה בשלימות בלי שמץ של רמז אפילו עקיף לעבירה, ולכן ברזל נאסר לחיתוך אבני מזבח, ואילו מחיקת שם ה' זה היה היסוד לבניית בית המקדש!! היתכן!! ברזל אסור!! מחיקת שם ה' מותר!! ומה עם הרגישות!!

אלא אדברא העוצמה של השאלה היתכן?? תחוד ביתר עוצמה את סיום דברי רש"י (בסוף פרשת משפטים), שכתב והרי דברים קל וחומר: ומה אבנים (של המזבח) שאינם רואות ולא שומעות ולא מדברות בגלל שמטילות שלום אמרה תורה לא תניף עליהם ברזל, המטיל שלום בין איש לאשתו בין משפחה למשפחה בין אדם לחבירו על אחת כמה וכמה שלא תבואהו פורענות:

ושימו לב, שרש"י מוכיח מקל וחומר על החובה לרגישות לרדוף ולעשות שלום, מתוך ההקשר לאיסור ברזל במזבח בגלל רגישות עצומה לשלום.

אבל יתכן שיסוד בית המקדש שנואר בהיתר

הפוך ממהות בית המקדש והמזבח, שבמקום להרבות שלום, ח"ו מרבים מחלוקת וגורמים מריבות, אוי למי שבחר בהרס השלום, ואשרי מי שרודף שלום ומרבה שלום!!

והאמת חלק גדול מהמריבות והמחלוקת נגרמות על ידי דיבור מיותר ולא שקול, וכפי שראיתי בספר פנינים של הרבנית סיוגלית (מל"א אה"צ), שמילים חזקות יותר מאש, הזהרו להוציא אותם בקלות, אם מילה טובה אשריך, ואם מילה רעה אל תוציא אותה מפיד!! ואפשר להוסיף: כל מילה יהלום, ויהלום לא מפזרים, שומרים מכל משמר!! וכמאמר החכם מוות וחיים ביד הלשון!!

– להרבות שלום בעולם כפי שהתרת למחוקק שם ה', ואילו אחיתופל הרבה מחלוקת בין אבשלום לדוד אביו וכו').

ורש"י סיים בהבטחת מתנה מוחלטת ליהודי שמרבה שלום בעולם!!

שעל אחת כמה וכמה יזכה יהודי שמרבה שלום יותר מזכות המזבח בבית המקדש שמביא שלום בעולם.

ונסיים בדברי רבן גמליאל (בספרי): וכי תעלה על דעתך שישראל נותנים למזבחותיהם חס ושלום, אלא שלא תעשו כמעשיהם ויגרמו עונותיהם ומעשיהם הרעים למקדש אבותינו שיחרב:

ובאמת נתיצת המזבח ובית המקדש אינו רק בעבודה זרה, אלא כשנהגים

ותודתי לרבנית הצדקת "אסתר אלבז ע"ה" מאשדוד, שהשנה בכו' תמוז נפטרה ובכו' אב השנה ימלאו 30 לפטירתה, שבזכותה הגעתי לחידוש זה, כאשר חלק מהדברים היו מדבריה שזכיתי לשמוע ומופיעים בספרי "וטהר לבנו" פרשת בהר, זכותה תגן עלינו ועל כל עם ישראל אמן.

ושמחת לפני ה' אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי אשר בשעריך והגר והיתום והאלמנה

פסוק זה נכתב בסוף מצוות חג השבועות, ופשטות זה גם על חג פסח, כי כידוע שבועות זה כמו יום האחרון של פסח וספירת העומר זה כחול המועד, וכתב רש"י: **ארבעה שלי כנגד ארבעה שלך** בנך ובתך ועבדך ואמתך **אם אתה משמח את שלי** אני משמח את שלך: ושוב פסוק דומה כתוב בסוכות: **"ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך"**:

ופלא שלמרות שכתוב פירוט כל המשפחה לא כתוב **"אשה"** בכלל מצוות השמחה, וברור שזה חובה לשמח את האשה כפי שדורשת הגמרא **"אשה במה משמחה"** - (ר"ה ו')

ע"ב), אמנם הארבעה שלך שהם כנגד ארבעה שלי לא כלול בזה "אתה" – אלא רק בנך בתך עבדך ואמתך, ונראה כי טבעי שאדם ישמח את עצמו יותר ממה שישמח את ילדיו ועבדיו, ולכן טבעי גם שאשה כלולה ב"אתה", שטבעי שאדם ירגיש שאשתו כגופו ממש שכשם שטבעי שמשמח את עצמו כך טבעי ופשוט ביותר שישמח את אשתו כגופו, עד כדי כך שאפילו לא מוזכר "אשה" בפירוט המשפחה כולה.

אבל יש שיטען שאין מצב שאדם ידאג לעצמו יותר מילדיו, למרות שמצאנו אולי קצת בדומה לכך שמשח רבינו טען לבני ראובן וגד שצריך לדאוג לילדים לפני הדאגה למקנה ולצאן, ולכן חשבתי לפרש בשונה, שאם אדם ירגיש שאשתו כגופו ממש שפשיטא שחייב לשמחה, ובעצם לא חובה אלא טבעי ביותר שירצה לשמחה עוד יותר ממה שרוצה לשמח את עצמו עד כדי כך שלא כתוב שישמח את אשתו, ואם אכן כך ירגיש אדם ממילא יהיה קל בעיניו לשמח את בנו וגם את עבדיו, וגם לשמח את הארבעה של ה', דהיינו לשמח עניים ומסכנים, וחוזר חלילה שה' ישמח את שלך כי שימחת את של ה'.

כי אם אדם לא יהיה אנוכי שרואה רק את עצמו רק כך יוכל לדאוג לאשתו יותר ממה שדואג לעצמו, וממילא יהיה אב מושלם לילדיו, וממילא יראה צרת עינים כצרתו האישית, כי אינו אנוכי אלא לבו לבם של ישראל.

אמר ה' שמעו לי שאין אדם שומע לי ומפסיד, אבל יש שומע לאשתו ומפסיד ויש שומע לאשתו ומרוויח

במדרש רבה (ראה ד' ה') מביא שיש ששמע לאשתו והפסיד, ומביא משל למלך שאמר לאדם שמור על התבשיל לזמן קצר עד שאשוב ואל תטעם ממנו, והאישה שכנעה את בעלה שיטעם בכדי לדעת האם יש צורך להוסיף תבלין לטובת מאכל המלך, והמלך העניש את הבעל שטעם.

והנמשל זה אדם הראשון שטעם מעץ הדעת בגלל עצת אשתו, ואילו אברהם אבינו ששמע לשרה דומה למשל לאדם שאסטרולוג אמר לו שבנו יהיה ראש השודדים והרוצחים ולכן עליו להמיתו, והאבא סירב להרוג את בנו, עד שאבי האסטרולוג החכם הגדול אמר לאבי הבן: שמע בקול בני והרוג את בנך.

כך אברהם שמע בקול שרה שהתחתן עם הגר, וכשאמרה לו לגרש את ישמעאל היה קשה בעיניו, עד שה' אמר לו כל מה שאומרת לך שרה שמע בקולה, ובזכות שאברהם גירש את ישמעאל זכה אברהם והתקיים בו כי ביצחק יקרא לך זרע.

וקשה, שהרי אצל אברהם כששמע לשרה והתחתן עם הגר מזה יצא הבעיה שנולד ישמעאל, וממילא זה לא דומה למשל, כי אם האסטרולוג היה מצווה להתחתן ולהוליד ילד ואז היה מצוה להרוג את הבן, זה היה סיבה לא להאמין ולא להקשיב לאסטרולוג?? ובמשל הבן נולד בלי קשר לעצת האסטרולוג?? וגם לכאורה אברהם הקשיב לקול ה' ולא לקול אשתו??

אלא נראה שאכן חוה התכוונה שאדם יטעם מעץ הדעת כדברי המשל כביכול לטובת המלך, שהקב"ה ישמח שאדם יאכל בכדי שאנשים יתגברו על יצרם הרע למרות שניתן בתוכם כתוצאה מחטא עץ הדעת, שכך יגבר הניסיון וכך יגבר עבודת ה' המושלמת, אבל זה שקר ורע כי זה נגד ציווי ה' המפורש ואסור לשמוע לאשה להתחכם נגד ה' ותורתו למרות כל התירוצים.

אבל אצל אברהם היה לו סיבה לא להקשיב לשרה כי כביכול בגללה נוצרה הבעיה שנולד ישמעאל ולכן למה שישמע בקולה הנוגד את עצתה הראשונה, אבל אברהם אבינו שמע בקול הקב"ה לשמוע בקול אשתו, דהיינו שאברהם האמין שעצת שרה הייתה צודקת מהתחלה ועד הסוף למרות הניגודיות, כי עצת שרה מתחילה ועד סוף הייתה לשם שמים בלי סתירה כל שהיא לדברי ה' חלילה.

לכן זכה אברהם שנולד לו יצחק, וגם זכה שהוברר שמיצחק יקרא לך זרע ולא כל יצחק, דהיינו שיתברר זרעו של אברהם המושלם - בבירור אחר בירור, בלי ישמעאל ובלי עשו, אלא רק יעקב כליל השלימות - האדם השלם. וטוען המדרש שאם מרוויחים כשמקשיבים בקול האשה הפועלת לשם שמים ועל פי צווי ה', כל שכן על האדם לשמוע לקול דברי ה' ולהצליח כי רק ירוויח מלשמוע בקול ה', אבל בלי התחכמויות ובלי חשבונות מיותרים, תמים תהיה עם ה' תמיד.

הסיפור על שלום בית ואליהו הנביא

במדרש רבה (בויקרא ט' ט' ודברים ה' יד') מסופר על אשה שהייתה מקשיבה לשיעוריו של רבי מאיר בליל שבת, ובעלה כעס עליה על שהולכת לשיעורים עד שכבו נרות השבת, לכן בעלה הליצן (כהגדרת המדרש) דרש ממנה לירוק בפניו של הרב, ובלי זה הוא מתגרש ממנה.

בא אליהו הנביא לגלות על המריבה לרבי מאיר, ורבי מאיר אמר לאשה שיש לו בעיה בעין וביקש ממנה שתירוק 7 פעמים בעינו ותוציא ממנו את הבעיה על ידי לחש, ואמר לה תגידי לבעלך שירקת לא פעם אחת אלא 7 פעמים.

והתבוננתי בדבר שאם היה אליהו מתגלה לאותו בעל אומר לו לא להתגרש ומסביר לו עד כמה אשתו צדיקה וכשירה, זה לכאורה היה משפיע מיד.

אבל אולי אותו יהודי לא ראוי לגילוי אליהו הנביא, או שאליהו הנביא רצה שנלמד שגדול הדור התבזה ברבים עבור שלום בית, למרות שהתלמידים העדיפו לרביץ לאותו בעל ולחנכו שלא יבקש שטויות מאשתו, ובכל זאת הרב השפיל עצמו עבור שלום בית.

כי למד זאת ממה שמוחקים שם ה' עבור שלום בית של אשה סוטה שנחשדה בזנות, שבשביל בדיקת כשרותה לבעל, הקב"ה התיר למחוק שם ה' במים ולהשקותה, וכפי שאמרה הרבנית אסתר אלבז ז"ל כמובא גם בפרשת בהר.

ואולי גם אליהו הנביא וגם התנא הקדוש רבי מאיר רצו ללמד אותנו לכל הדורות כמה עלינו להיות סובלניים כלפי הבן זוג או בת הזוג, ולספוג יריקות ועלבונות בשביל שלום בית, כי אם אחרים ספגו יריקות, אם תנא קדוש בפני תלמידיו ספג יריקות מאשה זרה, וכל זה עשה עבור שלום בית, למרות חוסר הצדק כביכול, למרות שתלמידיו היו מוכנים לטפל בבעל ביד קשה שאולי אחרי טיפולם כבר לא היה מעז לחשוב על גירושי אשתו, בכל זאת התנא הקדוש לימד אותנו לספוג יריקות ועלבונות ושיגעונות, עבור שלום בית, וכל שכן בני הזוג עליכם לבלוע כל עלבון ולספוג כל יריקה ושיגעון והעיקר לבנות את שלום הבית, ולקיים בית נאמן בישראל.

ומה עם המשך הסיפור? האם האשה המשיכה ללכת לשיעורים אחרי היריקות?

מוזר שבמדרש לא כתוב מה המשך הסיפור, האם אחרי שהבעל הרגיש שניצח האם האשה הפסיקה ללכת לשיעורים של רבי מאיר ואם הפסיקה מה התועלת שירקה בפני רבי יהושע, נכון שבגלל זה הבעל לא גירש אותה, אבל עדיין היא הפסידה להמשיך ללכת לשיעורים?

ואם כך נגמר הסיפור, היה עדיף שאליהו הנביא יתגלה לבעל גם אם הבעל לא היה ראוי לכך, בכל זאת בשביל המשך השתתפות אשתו הצדיקה בשיעורי רבי יהושע בן לוי, היה אליהו משכנע את הבעל שיתיר לאשתו ללכת לשיעורים?

ואולי הבעל התעמק בדבר, וכי יתכן שאשתו ירקה 7 פעמים ברב שהיא כל כך מעריצה, וראה שהיא עדיין הולכת לשיעורים, (והאמת שהיא יכלה ללכת לשיעורים - כי היא לא ביזתה את הרב כי זה היה בתיאום עם הרב), והרי הבעל ביריקות רצה שהאשה לאחר שתבזה את הרב לא תוכל ולא יתנו לה לראות את פני הרב!

ואז היה מגלה שהרב הסכים מרצון ליריקות, בשביל שלום בית!! ויתכן שהבעל התרגש

במקום לגרש, ובא יחד עם אשתו לשיעורים כל חייהם, כי הבין מה עוצמת קדושת המידות הטובות של הרב, ובפרט שהבין שגם אליהו הנביא מעורב בסיפור המדהים הזה!!

וא"כ מדוע לא כתוב במדרש סיום נפלא זה?? ואולי כי העיקר הוא המסר ששווה לחטוף יריקות ובזינות בשביל שלום בית, והמדרש לא רוצה להתפזר ולספר האם המשיכה בשיעורים או לא, ולמה, אלא להתמקד בנקודה הזאת, לעורר לדורות שחשוב לשמור ולהציל שלום בית.

ברכה שמבעל רשע ואשה שעושה שליחות לדבר עבירה יצאו 2 גדולי הדור?

ולאחר כותבי כל זאת, הוסיף החברותא רבי אלדר נתנזון שליט"א, שמצאנו בגמרא (נדרים סו ע"ב) על בעל ואשה שלא הבינו זה את זה, כי דיברו בניבים שונים של ארמית.

וכאשר הבעל ביקש מאשתו להביא שני אבטיחים היא הביאה שני נרות, ואז אמר לה הבעל: לכי שברי את הנרות הללו על "רישא דבבא" וכוונתו הייתה לראש הפתח, הדלת שבשער הבית.

אולם היא הבינה שרצונו לשבור אותם על ראשו של בבא בן בוטא שהיה גדול הדור.

ובבא בן בוטא ישב בפתח בית הדין ודן את הדין, הלכה האשה ושברה את נרות החרס על ראשו של בבא בן בוטא.

אמר לה: מדוע זה שעשית כך? אמרה לו: כך ציוני בעלי!

אמר לה: כיון שאת עשית רצון בעליך - המקום יוציא ממך שני בנים שיהיו כמוני, כבבא בן בוטא.

והמשגיח רבי יחזקאל לוונשטיין זצ"ל לקט ביאורי אגדות, הוסיף שבפשטות הרב לא ידע שהייתה כאן טעות בשפה, וסבר שלאשה יש בעל רשע שרצה לבזות את גדול הדור.

ובמקום לכעוס על הבעל ועל האשה שעושה שליחות לדבר עבירה, הוא מתגבר על טבעו, ונוהג כמו הקב"ה במידת הסבלנות, ורואה את הצד החיובי שבדבר,

שראה שהיא אשה תמימה וכשרה העושה בתמימות רצון בעלה, ולכן בירך אותה בבנים גדולים ישראל.

וחשבתי להוסיף על דבריו, שאיך יתכן שמגיע לאשה ולבעל שהרב סבר שהוא רשע וחצוף, שכר כה רב!! 2 ילדים גדולי ישראל!! מדוע יזכו לשכר כה רב? הרי במעשה זה רוב הצדדים הם לרעה, שאשה עשתה שליחות לדבר עבירה של ביזוי גדול הדור, וביזוי כבוד התורה?

אלא יתכן כשהאשה התמימה כשחזרה הביתה סיפרה לבעלה בהתפעלות על הברכה שקיבלה מהרב שיזכו ל-2 גדולי ישראל בזכות ששברה נרות על ראשו!!

ולמרות שהייתה להם בעיית תקשורת בכל זאת בפשטות הבעל חקר ובירר מדוע זכו לברכה זו, והיה מגלה את כל הטעות שעשתה אשתו בגלל הבעיה השפתית.

ומצד שני גילה עד כמה אשתו אוהבת אותו במסירות נפש לעשות דברים מחרידים והרי הבעל הכיר אותה שהיא לא חצופה לזלזל בגדולי ישראל, אלא עשתה כדבריו בתמימות רק כי היא כשרה העושה בתמימות רצון בעלה, וכפי שהרב הבין את מעשיה.

וגם גילה את עוצמת גדלותו של הרב עד כמה הרב למרות שחשב שהאבא רשע ואשתו חצי רשעית, בכל זאת בירך שיזכו לבנים צדיקים גדולי הדור!! וכי איך יגדלו גדולי הדור בבית של רשעים??

אלא כשיש אהבה אמיתית ונאמנות מושלמת בין בני הזוג, זה מקום מושלם לבנים שיגדלו כראוי לגדולי ישראל.

וכמובן מתוך התפעלות מגדלותו העצומה של הרב במידות הנדירות שמחל על כבודו מעל הטבע, גרם להורים שזכו לברכתו הנדירה, להתעלות בתורה וביראת שמים, והתקרבו לחסות בצל גדול הדור והמידות הטובות, ובפרט ש-2 בניהם אמורים להיות כמותו / הרב בבא בן בוטא.

כי ירחיב ה' גבולך

המיצ'ינג הראשון בעולם

במדרש רבה בפרשה על פסוק זה הביא מעשה בריש לקיש שהלך לבצרה והיה שם אדם אחד נקרא **אבין רמאה**.

ומדגיש המדרש לא שהיה רמאי ח"ו אלא שהיה מרמה במצוות.

שאותו אדם בהתרמות בבית כנסת היה נותן לקהל להעלות מחיר, ואח"כ היה מעלה את המחיר ומשלם כפי כל מה שכל הקהל תרם, יום אחד אחד ריש לקיש עשה התרמה ואותו יהודי נתן כנגד כל הקהל, **נטלו ריש לקיש והושיבו אצלו וקרא עליו את הפסוק "מתן אדם ירחיב לו ולפני גדולים ינחנו"**.

ובעץ יוסף כאן כתב שאותו יהודי שיחק אותה כאילו אינו רוצה לתרום, ולכן הציבור הגידלו את התרומות שלהם, ורק אחרי זה תרם כנגד כולם, כך הרוויח לצדקה כסף רב.

אמנם במדרש רבה (ויקרא ה' ד') מובא הסיפור הזה, אבל שם כתב העץ יוסף הסבר שונה והפוך, שהציבור ידעו שאותו יהודי יתרום בסוף כפי הסכום הכולל שהם תרמו, לכן הם הרבו את תרומתם בכדי לגרום לו לתרום יותר כסף לצדקה.

ויתכן שאכן בהתחלה הוא שיחק אותה כאילו אינו רוצה לתרום, בכדי לחנך את הציבור לתרום סכומים גדולים, ואחרי שהם התחנכו לתרום הרבה לצדקה, אז כבר מהתחלה תרמו סכומים גדולים כי רצו לזכות אותו להשלים לסכום גדול לצדקה.

ואכן, כך נראים הדברים, שהרי אם הציבור תרמו הרבה בכדי לגרום לו לתרום סכום גדול יותר מדוע יקראו לו רמאי במצוות?? אלא בהתחלה הוא רימה אותם וגרם להם לתרום הרבה, ואח"כ הם התחנכו ממנו לגרום להגדלת התרומות שלהם ואת שלו.

ואולי מכאן נולד המיצ"נג הראשון בעולם, שזכה לברכת ריש לקיש.

ולגרום לריבוי צדקה זה גורם להרחבת הגבול הפרטי דהיינו לעשירות ולשם טוב עולה על כולנה.

כי ירחיב ה' גבולך

היופי המדהים של ארץ ישראל המובטחת – ים בירושלים

והאם זה הכוונה ארץ הצבי? שארץ ישראל תימתח שלא יהיו בה יותר הרים וגבעות? אמנם גם בתקופת בית ראשון ושני שהיו בה הרים וגבעות בכל זאת היה נס שמועט החזיק את המרובה, ואדרבא התורה מעידה ומפארת את ארץ ישראל (דברים ח' ז') בהרים ובגבעות והנחלים שזורמים בה ככתוב "כי ה' אלקיך מביאך אל ארץ טובה ארץ נחלי מים עינת ותהומות יוצאים בבקעה ובהר", ואם כן אין צורך שיתבטלו ההרים, שהרי אם בבית ראשון ושני היה נס ששטח מועט החזיק

מצאתי במדרש רבה (דברים ד' יא') על הפסוק כי ירחיב ה' את גבולך, כתב שלעתיד לבוא הקב"ה ישטח את כל ההרים והגבעות שיש בארץ ישראל, וכך השטח יהיה הרבה יותר גדול, והמשיל זאת למגילה מגולגלת וסגורה שרק כאשר פותחים ופושטים אותה רק אז רואים את אורכה, ובפשטות כי בהר כמעט ולא בונים בתים, ורק הר אחד ישאר בארץ ישראל, והוא הר הבית שעליו יהיה בנוי בית המקדש השלישי ואותו יראו מכל ארץ ישראל השטוחה.

שהרי אם על בית מקדש של הורדוס מעשי ידי אדם נכתב שלא היה בניין יפה ממנו – (ב"ב ד'), כל שכן לבית המקדש השלישי מעשה ידי הקב"ה אין גבול ושיעור ליופיו.

ואולי לא יהיו לעתיד לבוא הרים וגבעות בכל העולם כולו כי בהרים ובגבעות בנו או נטעו עבודה זרה, כי לעתיד לבוא אפילו לא יקראו לה' במילה בעלי אלא אישי – (הושע ב' יח') וכדברי הרד"ק בכדי לא להזכיר שם עבודה זרה.

ואכן יותר מזה כתוב ברש"י (זכריה פרק יד פסוק י) "יסוב כל הארץ" – יהפך להיות כל הארץ כערבה, ישפלו ההרים ויהי כל העולם כולו מישור וירושלים הר, ומפורש ברש"י שהמטרה בזה היא כדי שתראה ירושלים גבוהה על הכל. "עד יקבי המלך", הביא רש"י מדרש אגדה, יקבי מלך ים אוקיינוס – שתגיע ירושלים עד סוף כל העולם, ואוקיינוס זה היקבים שחצבם מלך מלכי המלכים.

ואכן זה מוכיח שהמטרה לא רק להרוויח שטח, אלא להבליט את בית המקדש בכל העולם כולו.

ורק צריך עיון מה המטרה שיהיה ים אוקיינוס בירושלים, הרי לעתיד לבוא לא יהיה צורך בתענוגות של חוף ים?

ואולי יהיה ים בירושלים בכדי שהדג המשומר לעתיד לבוא יהיה כמין ימא לטיגנא, טרי ישר מהים לסעודת הצדיקים, וזה על צד שהדג המשומר טמון בים.

והחברותא למנחת חינוך הגאון הרב אלדר נתנזון שליט"א ביאר זאת על דברי

את המרובה, כל שכן לעתיד לבוא שיהיו ניסים ונפלאות מדוע יהיה צורך שיתבטלו ההרים עבור להרחיב את ארץ ישראל??

וכמו כן כתוב שארץ ישראל תתפשט על כל העולם, (ילקוט שמעוני ישעיה רמז תקג): "עתידה ירושלים להיות כארץ ישראל, וארץ ישראל ככל העולם כולו", וא"כ לכאורה לא יהיה חסר שטח לעם ישראל שלכן יצטרכו ההרים והגבעות להימתח ולהתפשט למישור?

אבל יתכן שאין מדרש זה כפשוטו כי הארץ המובטחת היא ארץ 7 עממים, וארץ קיני וקניזי וקדמוני יזכו בה ישראל לעתיד לבוא, ולכן יש מבארים שהכוונה שההשפעה הרוחנית תהיה על כל העולם ויל"ע.

אלא יתכן, שמלבד מה שארץ ישראל תגדל על כל ארצות 7 עמים, מלבד זאת גם תימתח מכיווצה כעור צבי שהיה מכווץ, וכך אכן ארץ ישראל יוגדל שטחו מאוד מאוד הרבה יותר מגודל ארצות 7 העמים בזמננו, אבל יתכן שמה שארץ ישראל תהיה שטוחה זה לא רק בשביל להרוויח שטח לבניה ולמגורים, אלא בעיקר בכדי להבליט את בית המקדש שיראה בגאון לכל יושבי ארץ ישראל.

והיופי של ארץ ישראל שגלה לשוויץ ולמקומות יפים אחרים בעולם, אכן יחזור לארץ ישראל, אמנם היופי לא יהיה הרי שלג ומפלי מים, כי לא יהיו הרים בארץ ישראל, אבל יהיה יופי מדהים אחר, בית המקדש שמאיר פי אלף אלפי אלפים מאורות הצפון המרהיבים, והנהר שיצא מבית המקדש כחוט שיתרחב לנהר שותף זה יהיה מחזה מדהים ביותר.

של הים יחיה, ולכן הים יכול יהיה בירושלים, כי כבר לא יהיה רוח רע בים, ולכן כתוב "לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי" שבזמן שהשר של הים מת ויש רוח רע אין ים בירושלים, שלא יהיה ריח רע בירושלים, אבל לעתיד יבוא יהיה ים בירושלים כי אין ריח רע.

ואולי השר של הים רוצה להתקרב לירושלים, כי הוא רוצה להראות שהוא חזר בתשובה, והוא כנוע ומתקרב לה' ולקודשו, כמו שכל העמים יהיו חייבים להגיע בסוכות לירושלים להראות שהם מכבדים את ה' ואת קודשו, ומי שלא יעלה לרגל יגף במגיפה כמובא בנביא ישעיה בסופו.

הגמרא (ב"ב עד') שבששת ימי בראשית כאשר הקב"ה ציווה לשר של ים לפתוח את פיו ולבלוע את כל מימי העולם בכדי שתראה היבשה, אמר לפניו רבש"ע די שאעמוד בשלי, מיד בעט בו והרגו, שנאמר (איוב כו-יב) "בכחו רגע הים ובתבונתו מחץ רהב", ואלמלא מים מכסים אותו אין כל בריה יכולה לעמוד בריחו, שנאמר (ישעיה יא-ט') "לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי וגו' כמים לים מכסים" אל תקרי לים מכסים אלא לשרה של ים מכסים, ואולי לכן דגי ים יש להם ריח מאוד לא נעים.

והרב אלדר טוען שלעתיד לבוא השר

רק חזק לבלתי אכל הדם

כתב רש"י: ממה שנאמר "חזק" אתה למד שהיו "שטופים בדם לאכלו", לפיכך הוצרך לומר "חזק", דברי רבי יהודה. ר"ש בן עזאי אומר: לא בא הכתוב אלא להזהירך וללמדך עד כמה אתה צריך להתחזק במצוות, אם הדם שהוא קל להישמר ממנו "שאינ אדם מתאוה לו" הוצרך לחזקך באזהרתו, ק"ו לשאר מצות. ופלא הדבר שנחלקו כביכול על מציאות באופן קיצוני מהקצה לקצה, שלדעת רבי יהודה הייתה להם תאוה לאכול דם, ואילו לבן עזאי ההיפך אנשים לא מתאווים לדם!!!!

ונראה שאכן אין חולקים ש"דם" אף אדם לא תאב לשתות אותו, וגם לדעת רבי יהודה רק שטופים לאוכלו, והכוונה וכפי שזכיתי וכיוונתי ב"ה לדעת הרשב"ם שאדם מרוב תאוה לאכול בשר יש חשש שלא ימלח את הבשר כראוי ולא יוציא כראוי את הדם הספוג בבשר, ולכן נתפס הלשון שטופים לאוכלו, דהיינו לאוכלו יחד עם הבשר, כי בנפרד שותים דם ולא אוכלים בד"כ.

ובעצם צריך ביאור בדעת רבי יהודה, למה דווקא באיסור דם יש הצהרה מיוחדת בלשון מיוחדת "רק חזק"??? ונראה שאכן רבי יהודה מסכים לדעת בן עזאי שדם זה דבר מגעיל, ואפילו ביחד עם בשר הוא מגעיל, רק בן אדם מרוב תאוותו לבשר מסכים אפילו להיגעל,

העיקר לחטוף בשר!!! ועל זה יש אזהרה מיוחדת, שמלבד האיסור שבדבר שאסור לאכול דם, יש גם אזהרה **לא להיות בעל תאוה מגעיל**, לא לעשות דברים מגעילים או לספוג ולסבול דברים מגעילים, כי יש לו בולמוס לבשר!!! אלא תהיה מאופק ומנומס גם בנוגע לאוכל!!!

וחשוב להוסיף כאן את דברי הגאון "**לא תאכל הנפש עם הבשר**", שכאשר אתה אוכל בשר, אל תבלע גם את הנפש והרוחניות בלהט תאוות האכילה. וכפי שאמר החוזה **מלובלין**: שהתורה כשהתירה לאכול בשר המשילה את האכילה לצבי ואייל (דברים י"ב כ"ב), שצבי כשהוא ישן עדיין עין אחת פקוחה, כך כשאוכלים בשר צריך שעין אחת תהיה פקוחה שלא ניסחף אחרי התאוה. וכתב **רבי חיים ויטאל בשם רבו האר"י הקדוש**, שאדם יכול להשיג רוח הקודש בעיקר ע"י שזוהר בברכות הנהנין, כי באוכל יש קליפות רעות, ועל ידי הברכות בכוונה וכראוי הוא מוריד מהם את הקליפות והאוכל נשאר נקי וקדוש. ורבי חיים ויטאל פירש לפי זה את הפסוק בפרשת עקב "**כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם, כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם**", שאם נברך ונאכל כראוי אזי מה שיזין אותנו יהיה החלק הרוחני שיש באוכל ולא הלחם הגשמי לבדו, כי מאמר ה' בבריאת העולם קיים במאכלים, ואולי זו כוונת הפסוק "**צדיק אוכל לשובע נפשו**", כי נפש הצדיק מתעלה על ידי האוכל.

ללמדנו, להיות מאופקים ולא לתת לתאוה להשתלט עלינו, זה הורס אותנו לגמרי מכל הבחינות!!! וככה זה כלפי כל התאוות, גם כלפי יצר העיניים והמחשבות, נכון קשה להתאפק, היצר מפתה אותי לראות כל ובאמת כל מה שאני רוצה ובלי גבולות ומעצורים, וכך הוא מפתה אותי לאכול כל מה שאני רוצה.

אבל נדע ונזכור, שהתאוות הנעימות מזיקות לאדם גם בלי קשר ליהדות, כי הנה האוכל הכי טעים הוא בדרך כלל גם הכי משמין!! והכי מסוכן!! הוא הורס גם את הבריאות וגם את המראה החיצוני, ואמנם לא מיד רואים את הנזק, ולכן אדם מרמה את עצמו בטענה: הנה אכלתי ולא קרה כלום!! אבל באמת שזה מצטבר ואז פתאום בום!!! וייתכן שלכן בורא עולם ברא ככה את הטבע, בכדי שנדע שבחיים צריכים להילחם על התאוות הכי מגרות.

כי מנסה ה' לדעת הישכם אהבים את ה' אלוהיכם בכל לבבכם ובכל נפשכם

אותם בניסיון שיתכן ויפלו ויתקלקלו
מחמת מצבם העכשווי???

אלא בלי ספק, גם בעת ניסיון זה, הפוגע
קשות באלו שעובדים את הבורא מתוך
יראת העונש, בכל זאת בורא עולם מייצר
כוח נגדי לנצח את הניסיון. כי בורא עולם
אומר לנו כמו בהמשך הפסוק "אחרי ה'
אלוהיכם תלכו ואתו תיראו ואת מצותיו
תשמרו ובקלו תשמעו ואתו תעבדו ובו
תדבקו", דהיינו אתה יכול להחליט למרות
הניסיון הקשה להמשיך בדרכך לקיים
מצוות מתוך יראה כמו שהיית קודם אבל
בורא עולם ייתן לך כוח לקיים את ה"ובו
תדבקו". שהקב"ה יתן לך אהבת ה'
להידבק בו, וזה הכוח הנגדי שתקבל מול
הניסיון, אבל אתה חייב לפחות החלטה
ברורה להמשיך ביראת שמים ואז בורא
עולם יתן לך תוספת כוח לנצח.

ולמרות שבורא עולם נותן לנו כוח נגדי
לנצח בניסיון, בכל זאת הוא מעדיף
שנתחזק עוד לפני הניסיון, שאנחנו עוד
לפני הבעיה והניסיון נתחזק בעבודה
עצמית באהבת ה' ולעובדו מתוך אהבת
הבורא יתברך, כי חיזוק שמקבלים לפני
הבעיות יש בו כוח ועוצמה פי כמה וכמה
יותר מהתחזקות שבאה מתוך צרה
ומצוקה. וזה מנסה ה', שבורא עולם בודק
מי כבר חסין ומוגן ומוכן לניסיון עוד קודם
שהגיע הניסיון, מי יש בו עוצמה מכוח

בפסוקים אלו כתוב, שהקדוש ברוך הוא
מנסה אותנו על ידי נביא שקר המסית
אותנו לעבור עבירות, האם אנחנו אוהבים
אותו או לא. ומקשים המפרשים, שהרי
נביא שקר מנסה לקלקל אותנו לגמרי לעזוב
את דרך השם ולעשות עבירות, אם כן זה
לא ניסיון האם אנחנו אוהבים את בורא
עולם, אלא זה ניסיון האם בכלל מאמינים
אנו ובוחרים בבורא עולם או בוגדים בו??
ומתריך בעל השואל ומשיב, שמי שאוהב
את בורא עולם אכן לא ייפול ולא יתקלקל
בגלל נביא שקר, כי הוא אוהב את בורא
עולם ולא מחפש לברוח ממנו, אבל אלו
שעובדים את בורא עולם מתוך פחד
מהעונש, אז ברגע של ניסיון של נביא שקר
האם נופלים ועוזבים את הדת כי בשבילם
זאת הזדמנות לצאת ממעגל הפחד!!!

וקשה לענ"ד, שהרי אחד מהשלים
בעבודת ה' זה יראת העונש, ומשלב זה
מתקדמים ועולים מעלה, ואם כן מדוע
בורא עולם מנסה באופן כזה, הרי בעצם
בניסיון זה עלולים ליפול כל אלו שנמצאים
בשלב הנמוך בעבודת ה'?? והנה על
האנשים שיכלו להתקדם ולהתעלות
בשלים ולהגיע לאהבת ה' ולא התקדמו
אלא התעכבו בדרגה הנמוכה אולי בהם יש
אשמה, אבל אלו שחזרו בתשובה וסוף
סוף התחילו לקיים תורה ומצוות מתוך
יראת העונש מדוע בורא עולם מנסה

של הבן שלך! עוד לפני שיש בעיה או צרה או ניסיון, ולכן יש לך זכות גדולה, ויש לך כוח עצום להתפלל, אז תאמין ותתפלל". התחלנו להתרוצץ בין בתי חולים... ואני כל הזמן האמנתי שה' הביא לי את המכה כדי לעורר אותי...

בכנס הסיום השלישי של סיום "40 יום שמירת העיניים" שהיה לפני פסח קיבלנו באירוע ברכה מהרב קנייבסקי, ופגשתי אישית את מרן ראש הישיבה, ביקשתי מהרב ברכה לפרנסה, אבל שכחתי מהבעיה של הילד ולבקש עליה... ולאחר שיצאתי נזכרתי והצטערתי על כך מאוד, ולמחרת הכנס קיבלתי הודעה ממס הכנסה: "היום יופקדו לחשבונך 4000 ש"ח החזרי מס". והנה כשבועיים לפני הכנס החמישי שהיה בבני ברק, הייתי עם הבן שלי בבית חולים, והרופאים אמרו לי: "תשמע, אין לילד כלום! אנחנו לא מבינים את זה!!! תקרא לזה נס רפואי..."

עבודתו המושלמת קודם הניסיון, ומי יאלץ לקבל כוחות מחודשים רק עכשיו בעת הניסיון, ומי חס ושלום גם בשעת ניסיון לא מתגבר ונופל חלל.

ולהמחיש זאת אביא לכם סיפור אמתי שסיפר אותו ברבים, ידידי ר' שמשון שליט"א מהעיר טבריה, וכך סיפר: "קוראים לי שמשון, אני גר בטבריה, ולפני כשנה הצטרפתי לחבורה של "התחזקות בשמירת העיניים", וכמה חודשים לאחר מכן לפני כ-8-9 חודשים קיבלתי על עצמי יחד עם חבורה גדולה "40 יום שמירת העיניים והמחשבות", והנה כשבועיים לאחר מכן גילו לבן שלי, בן 8, בעיה רפואית חמורה.

אני זוכר ששאלתי את החברים: "זו תורה וזו שכרה"? ור' יוחנן ענה לי: "תתפלל לה' שיעזור לך!! כי קיבלת על עצמך שמירת העיניים והברית מתוך רצון טוב עוד לפני שידעת מה המצב הבריאותי

את הסיפור האישי שלי סיפרתי בכנס הסיום החמישי בקול רועד... בקושי הצלחתי להתגבר על הדמעות, ואני אדם קשוח שלא מראה רגשות.

ללמדנו, שעכשיו תיכף ומיד להתחזק!!!! לא לחכות לצרות ולבעיות, עכשיו קבל על עצמך חיזוק אמתי ומתמשך, כן קבל על עצמך 40 יום של קדושה של שמירת עיניים, תתחבר לחבורה של אלפים שמתחזקים, או בינך לקונך קבל על עצמך חיזוק, ובכוח החיזוק יתקבלו תפילותיך ותבוא בלב שקט ונקי לימים נוראים הבאים עלינו לטובה.

ותוכל לומר בכוונה ועם כיסוי "זכרנו לחיים למענך אלוקים חיים" - אבא

שבשמים שווה לך לזכור אותי לחיים טובים, כי אני מתחזק ומתקרב אליך מכל הלב ובאהבה מתוך רצון עצמי ולב טוב, ולא מתוך פחד ומצוקה, אלא כי הגיע הזמן לחזור לאבא שאוהב אותי מאוד!! מעכשיו נשקיע ב"למענך אלוקים חיים"!! אוי לנו אם הבורא יאמר למענך אל תחיה ככה יהיה פחות עבירות!!

עיר הנידחת – והייתה תל עולם לא תבנה עוד

נס שאין עיר הנדחת בארץ ישראל (עכ"פ לא ידוע מקומו - גם לדעת רב יונתן בגמרא סנהדרין ע"א' שהיה עיר הנידחת והוא עצמו ישב על חורבות עיר הנידחת) למרות שהיו זמנים שהרבה מערי ישראל היו עובדי ע"ז בעת ממלכת ישראל, כי כך לא נאסרה לנו ארץ ישראל לבנייה בכל שטחיה!

כי עם קדוש אתה לה' אלוקיך ובך בחר ה' להיות לו לעם סגולה מכל העמים אשר על פני האדמה

בפסוק ג': "לא תאכל כל תועבה" ובפסוק ד' "זאת הבהמה אשר תאכלו שור שה כשבים ושה עזים", וקשה למה התורה כשהיא באה לפרט את ענייני האכילה מה מותר לאכול ומה אסור לאכול, קודם כל פתחה באיסור "לא תאכל כל נבילה", למה התורה לא התחילה תחילה בזאת הבהמה אשר תאכלו??

אלא יתכן שזה הפתיח לתורת אכילה של יהודי, שהתורה אומרת לנו בנים אתם לה' ועם סגולה ועם קדוש, ולכן לא להיות רדוף אחר תאוות האכילה, ולא להפוך את חובת האכילה לתועבה מחמת התאוה, ורק אחרי זה התורה כותבת מה בכל זאת מותר לאכול לקיום הגוף.

“עשר תעשר”

עשר בשביל שתתעשר

הגמרא (תענית ט') דרשה “עשר בשביל שתתעשר”, והדבר הוא דבר פלא, איך יתכן הדבר שזה השכר על מצוות מעשר, שהרי בן אדם שרוצה עשירות ותאב לכסף, הוא בכלל הכתוב אוהב כסף לא ישבע כסף, ואיך ייתכן שהקב”ה נותן את השכר “עשר בשביל שתתעשר”, שנראה כאילו התורה עוזרת לו להתקדם בתאוה הגשמית??? ועוד על זה נכתב שהקב”ה אומר (מלאכי ג' י') “בחנוני נא בזאת”, כאילו תעשו לי בזה מבחן ותראו שמי שנותן צדקה יזכה לברכה עד בלי די!!! כאילו בורא עולם ממליץ להשתמש בכלי זה!!! כאילו שהקב”ה מעודד את התאוה הגשמית, תאוות הכסף והעשירות, כשהיא באה על ידי מצווה צדקה, וזה מאוד מומלץ!!!! וכאן הבן שואל למה??? אבל נשים לב עוד יותר, שהברכה לעשירות היא “ברכה עד בלי די”, שיהיה לו כדרשת הגמרא עד שיכלו שפתותיכם מלומר די!!! ולא מובן איך זה יתכן, הרי אדם זה תאב לעשירות, ויש לו מנה רוצה מאתיים!!! וגם אין אדם מת וחצי תאוותו בידו, אז איך יתכן שאדם כזה יגיע למצב שיגיד די ומספיק לכסף??

אלא שימו לב!!! אדם שרוצה להתעשר ינסה להשקיע בדברים גשמיים להתעשר!!! ואם הוא בוחר להתעשר בכוח האמונה ובכוח המצווה, אזי עצם הדבר שבחר בכוח המצווה והאמונה, הרי זה פתח כחודו של מחט, ולכן בורא עולם יתן לו ברכה בגשמיות, אבל גשמיות עם תרופה רוחנית למחלתו של רדיפת בצע, והוא שכבר יאמר די וישבע מתאוות הממון, ולא יאמר קיבלתי רק חצי מתאוותי, וכל זה כי בחר בדרך רוחנית ועזרה וחסד עם האחר מאשר להשתמש בדרך הטבע!!!

ובגלל התוצאה בורא עולם אומר בחנוני נא בזאת, כי כך תתרפא מהתאוה!!! עניין זה מסתיים “למען תלמד ליראה את ה' אלוקיך כל הימים”, וכאמור קודם שזה יקדם אותו לרוחניות וליראת שמים, כי פתח פתח כחודו של מחט!!!

תורה שבמעיים

במדרש תנחומא (ראה יא) רבי יהושע מסיכנן בשם ר' לוי אמר בזכות שני דברים ישראל מתחטאין לפני ה', בזכות שבת ובזכות מעשרות, בזכות שבת שכתוב (ישעיה נח) "אם תשיב משבת רגליך" ובהמשך "אז תתענג על ה'", ובזכות מעשרות שכתוב (דברים כ) (ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלקיך ואין טוב אלא תורה שנאמר (משלי ד) "כי לקח טוב נתתי לכם", לפיכך משה מזהיר את ישראל עשר תעשר. וצריך עיון מה מיוחד דווקא במעשרות ושבת להתנקות לפני ה'?

ונראה לפרש ע"פ המשך המדרש (יד) אמר רבי אחא בר עולא: וכי יש תורה בתוך המעים? הרי כתוב (ירמיה לא) "ועל לבם אכתבנה"? אלא אמר דוד שלא ירד דבר לתוך מעי אלא כשהוא מעושר לפיכך משה מזהיר את ישראל עשר תעשר:

ויתכן שכוונת המדרש, שכתוב **בתוספות** (כתובות קד') ומקורו **בתנא דבי אליהו** (תדא"ר פכ"ו) שעד שאדם מתפלל שיכנסו דברי תורה לתוכו יתפלל שלא יכנסו מעדני עולם לתוך מעיו.

והנה השומר שבת זכאי לענג גופו בשבת, ככתוב "אז תתענג על ה'", וגופו יתחזק לקבל רוחניות, ועונג שבת לא כלול בתפילה שלא יכנסו מעדנים למעיו, כמו כן **אוכל כשר ומעושר** שאחרים נהנים ממנו, זה מחזק את הגוף לקבל תורה ורוחניות, לעומת אוכל לא כשר שמטמטם את השכל.

ואכן מובנים דברי המדרש **שבזכות שבת ומעשרות מגיעים לטוב שזה תורה**, שהגוף נקי וראוי לקבל תורה, ואין עינוג הגוף דוחה את התורה והרוחניות. לעומת סתם תענוגים.

ואולי לכן החש במעיו יעסוק בתורה (עירובין נד'), כי אז לא יאכל תענוגים מחשש מחלה וכאבים ואז ליבו פנוי לרוחניות ולא לגשמיות, וכמו כן רוב צדיקים מתים במחלת מעיים (שבת קיח'), כי התורה שכבשה את הגוף – ואת תפנוקי הגוף, מתבטא במעיים, לכן כשהתעלו לתיקון נשמתן בעולם הזה, האבר שמבטא את הגשמיות באכילה, מתכלה אצלם להוכיח שהם התגברו על הגשמיות לגמרי, ואין בו גוף אלא רוחניות.

האם מצוות צדקה מפורשת בתורה או רק שמיטת חובות בשמיטה

אני מביא את כל הפסוקים כי עלינו לעיין **צפסוקים**, ומה פשר כל הכפילויות
 בהם האם מצוות צדקה מפורשת **שצפסוקים?**

ולא לאמץ את הלב, עדיין אפשר להסביר שוב שמדובר על מצווה להלוות ליהודי עני ואביון, וכפי שהתורה אומרת בפסוק ח' "כי פתח תפתח את ידך לו והעבט תעביטנו די מחסרו אשר יחסר לו" והמילה "העבט תעביטנו" זה שייך בהלוואה עם משכון ולא בדקה רגילה.

שהרי בתוך הפסוקים על כמה יש לרחם ולעזור לאביון התורה חוזרת ומדברת על החובה להלוות לאביון אפילו קרוב לשנת השמיטה, ולמרות שהשמיטה משמטת את החוב והמלווה לא יקבל תשלום על חובו.

וגם הפסוקים לאחר מכן מדברים על מצווה הקשורה לשמיטה, שיש חובה לשחרר עבד עברי בשנת השמיטה וגם חובה לתת לו מענק כשיוצא בשנת השמיטה.

ואכן ראיתי שמרן ראש הישיבה זצ"ל הביא שהרמב"ם (בהל' שמיטה ויוכל פרק ט') כתב שפסוק י' "נתן תיתן" מדבר על הלוואה, ואילו בגמרא (ב"מ לא') משמע שגם פסוק י' הולך על מצוות דקה, וכן ברש"י כאן שכתב "לו" שתתן בצנעה בלי שיראו, משמע רק על דקה כי בהלוואה לריב 2 עדים שיראו את ההלוואה, וצפאת השולחן (כט' קיז') כתב שפסוק הפסוק מדבר על הלוואה קודם השמיטה, וכפי שכתבתי קודם.

אבל בדקתי בתוך ספר פאת השלחן ושם הבנתי שונה, שהתורה אומרת שלפני שמיטה אסור לך להימנע מלהלוות לאביון

(ב) וזה דבר השמיטה שמוט כל בעל משה ידו אשר ישה ברעהו לא יגש את רעהו ואת אחיו כי קרא שמטה לה': (ג) את הנכרי תיגוש ואשר יהיה לך את אחיך תשמט ידך: (ד) אפס כי לא יהיה בך אביון כי בדרך יצרכך ה' בארץ אשר ה' אלוקיך נתן לך נחלה לרשתה: (ה) רק אם שמוע תשמע בקול ה' אלוקיך לשמר לעשות את כל המצווה הזאת אשר אנכי מצוך היום: (ו) כי ה' אלוקיך ברכך כאשר דבר לך והעבטת גוים רבים ואתה לא תעבט ומשלת בגוים רבים ובך לא ימשלו:

(ז) כי יהיה בך אביון מאחד אחיך באחד שעריך בארץ אשר ה' אלוקיך נתן לך לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ידך מאחיק האביון: (ח) כי פתח תפתח את ידך לו והעבט תעביטנו די מחסרו אשר יחסר לו: (ט) השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל לאמר קרבה שנת השבע שנת השמיטה ורעה עינך באחיק האביון ולא תתן לו וקרא עליך אל ה' והיה בך חטא: (י) נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יצרכך ה' אלוקיך בכל מעשך ובכל משלח ידך: (יא) כי לא יחדל אביון מקרב הארץ על כן אנכי מצוך לאמר פתח תפתח את ידך לאחיק לעניך ולאבינך בארץ:

והנה הפרשה הזאת אם נקרא אותה בפשטות אולי נסביר את כולה על מצוות שמיטת חובות של יהודי בשמיטה, ולא מחייב שמדובר במצוות דקה.

בי גם כאשר התורה מדברת וחוזרת על כך לעזור ליהודי עני ואביון, ולרחם עליו

לעני, ואדרבא בגלל שהוא לחוץ משנת השמיטה שעדיין לא התקיימה זו הצרכה ובכל זאת הוא מרחם על העני זה יגרום לו שהצרכה של 3 שנים תתקיים זו, ועוד יתברך בכל מעשה ידיו.

בי מאות שמיטה היא אמונה בה' שהוא זן ומפרנס, והמאמין זוכה בצרכה של 3 שנים, ולפעמים אמונתו נמדדת בניסיון חייוני כמו לכת דקה לעני במצב הקשה ולהאמין בה' גם כביכול כשיש הסתר פנים כביכול שאתה לא רואה צרכה מובטחת.

והנה הרמב"ם (בהלכות מתנות עניים ז' א') כתב מאות עשה ליתן דקה לעניים כפי מה שראוי לעני אם הייתה יד הנותן משגת שנאמר "פתוח תפתח את ידך לו", ומפורש שאת פסוק ז פירש על מאות דקה, אבל קשה שהרי כתוב בפסוק "והעבט תעביטנו די מחסרו אשר יחסר לו", שזה מדבר על משכון בהלוואה, אלא התשובה היא כדברי רש"י ע"פ הגמרא (ב"מ לא') שמאווה לפתוח יד ולתת דקה רק הפסוק אומר שאם העני לא ראה צמתנה תן לו בהלוואה.

ואולי לכן יש כפילות "די מחסרו אשר יחסר לו", אחד לכת דקה להשלים לעני כל מחסורו ואחד לכת הלוואה לעני להשלים כל מחסורו, אמנם הכפילות נדרשת וכדברי רש"י "די מחסורו" – ואי אתה מאווה להעשירו: אשר יחסר לו – אפילו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו, אם היה רגיל בכך קודם שהעני, לו – זו

למרות שלא תקבל את תשלום ההלוואה, כי החוב נשטט בשמיטה, אלא תן לו צמתנה גמורה, דהיינו דקה.

ובאמת כאשר התורה מחייבת לתת הלוואה לפני שמיטה למרות שאתה יודע שהחוב נשטט וגמחה, ממילא כאן מפורש שיש חובה על מאות דקה ולא רק לתת הלוואה שתקבלה בסיום תקופת ההלוואה.

ואכן ראיתי בספר ברוך מרדכי שהביא מהרי"ל דיסקין שגם פסוק זה מדבר על דקה, שלפני שנת השמיטה שאדם חקלאי חושש לפרנסתו בגלל ששדהו תהיה מופקרת שנה שלימה, שלא ירע לבדו לתרום דקה לעני, ולא יאמר לו לא לחוץ לארץ לבקש שם דקה, אלא התורה דורשת שתתן לו דקה "בארצך" בארץ ישראל למרות הלחץ הכספי זו אתה נמצא, ואל תגרום לו ללכת לחו"ל.

ונשאלת השאלה, אם מדובר בלחץ כספי של חקלאי לפני שמיטה, הרי התורה הצטיחה צרכה שהשנה השישית תגדל מעל הטבע לשלוש השנים, ואם צרכה זו לא התקיימה מדוע התורה מצטיחה לו צרכה על הדקה, הרי מספיק שצרכת שלוש השנים תתקיים, ואם היא לא התקיימה למרות הצטחת התורה איך התורה משכנעת את היהודי לתרום כי יתברך בזכות הדקה?

אלא יתכן שהצרכה שבשנה השישית יבחרך בגידולים ל-3 שנים שתעבד וכביכול תלויה היא עד שיקיים את מאות הדקה

שאי אפשר לקיים בכך את המלווה די מחסרו אשר יחסר לו, כי בעשירות לא שייך להשלים את החסר, ולכן צריך לפרש שחידוש הפסוק שגם בהלוואה אין מלווה ואין עניין להעשירו לסכום שהיה לו קודם, למרות שזה לא במתנה רק בהלוואה.

ואכן מאלנו שבהלוואה יש מקום יותר לתת מאשר לדקה שהרי מלוות הלוואה זה לא רק לעני ואביון אלא גם לעשיר, ובפרט שיש דעה בגמרא שם על הפסוק "העבט תעביטנו", אין לי אלא שאין לו ואינו רואה להתפרנס מדקה אמרה התורה תן לו דרך הלוואה, אבל אם יש לו ואינו רואה להתפרנס - קמא, ויש סכנה לחייו, מנין שיש מלווה להלוות לו ויקחו את התשלום מיתומיו לאחר שימות, תלמוד לומר תעביטנו מכל מקום, ולפי הגמרא בכתובות נותנים לקמאן כאילו בתור מתנה ולדקה אבל באמת זה הלוואה שיקחו את התשלום לאחר מיתתו מהיתומים, אמנם דעת רבי שמעון חולקת שאין מלווה כזו.

ולפי זה מובן כל הכפילויות, פתוח תפתח ונתון תיתן כי מדובר כאן על 2 מלוות, מלוות לדקה ומלוות הלוואה לנזקק. **אבל** בכל זאת מדוע כביכול התורה הצליעה את מלוות לדקה בתוך מלוות הלוואה ולא כתבה מלוות לדקה באופן חד וברור ומפורש?

ויתכן כי התורה ראתה שנגיע למלוות לדקה מתוך הבנת מטרת וטעם העיקרי של מלוות לדקה, שהיא כן כתובה מפורש בפרשתנו, שהיא לרחם ולא לאמץ את הלב

אשה, לעזור לו בצורכי החתונה, וכן הוא אומר אעשה לו עזר כנגדו.

אך עדיין יש לפרש כאמור שהכפילות היא אחד להלוואה ואחד בדקה, שהרי תמוה וכי צריך דרשה בפסוק לחדש לנו שאין מלווה להעשירו, הרי זה פשוט שאין צורך להחזיר עני לעשירותו על ידי לדקה, אלא רק לתת לו מחסורו, ואכן כך תמה מרן ראש הישיבה זצ"ל.

אלא התשובה היא שבהלוואה יש אולי סכרה לטעון שיש כן מלווה להלוות לעני ולהעשירו כי הוא היה רגיל להיות עשיר וחסר לו התחושה של העשירות, וזה מניק לו והוא מרגיש חסר מאוד עד שיעשיר.

ואכן בדקה מובן ופשוט שלא צריך לתת לדקה בכדי להעשיר בן אדם, כי יש גבול, אבל מצד שני לא מובן למה סום לרכב עליו ועבד לרוץ אחריו חייבים לתת מדקה לעשיר כשהעני כי היה רגיל בכך, למרות שזה מוגזם לכאורה, אלא למה להעשירו אין צורך וחובה? מה ההבדל בניהם?

ואולי הסיבה פשוטה היא, כי גם עשיר לא מרגיש שיש לו די מחסורו, כי יש לו מנה רואה מאתיים, ואוהב כסף לא ישבע כסף, וממילא לא שייך למלאות חסרון של אדם על ידי שנעשירו, אלא החובה לתת לו דברים מוגדרים שהיה רגיל בהם בזמן עשירותו.

ולפי זה אכן חוזרת קושיית מרן ראש הישיבה שפשוט שאין מלווה להעשירו, לא בגלל שזה מוגזם, אלא בגלל

ואכן צדקה בסתר היא הכי משוּבחת ולכן המלווה כולה נסתרת.

והוסיף הגאון העצום רבי אהרן פסין שליט"א שה' רואה שכל צדקה כמאמר חז"ל מה הוא רחום אף אתה רחום וכו', וכמו שהקב"ה נותן ונותן יותר ממאה פעמים עד אין ספור, (ובד"כ באופן שאינו גלוי לנו, היינו בדרך הטבע וכדיכול מעלים עצמו), והוא נותן גם למי שאינו ראוי רק מאהבתו לאותו, כך גם יס חובה עלינו לנהוג, ובעצם רש"י דרש קצת מרעיון זה, שדרש את המילה "לו" שתתן בצנעה בלי שיראו, בכדי לשמור על כבודו של הנזקק עד כמה שאפשר.

ממזקת השני, ולהיות אכפתי לדאוג לכל חסרונו של הזולת, ואם יהודי יקיים את דרישת התורה לרחם ולהיות אכפתי ולפתוח את הלב באמת לנזקק, ממילא הוא יקיים מצוות צדקה בשלימות.

ונכון שצדקה מתקיימת גם כשהיא נגועה באינטרסים, כמו על מנת שיחיה בני וכו', כי העני נעזר בו מכל מקום, אבל התורה שואפת שנקיים את מצוות הצדקה באופן המושלם ביותר, בעדינות וברגישות עם שמירת כבודו של הנזקק שכדיכול רק לוקח הלוואה ולא תרומה, כי ישראל רחמנים בני רחמנים, ועלינו לפתח את נטיית הרחמנות הנטועה בלבנו היהודי ולא לאמץ ולהקשות את לבנו חלילה.

השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל לאמר קרבה שנת השבע שנת השמטה ורעה עינך באחיך האביון

בעצם מדובר כאן על הלוואה שהשמיטה משמטת את החוב, ולכן אם תסרב להלאות לאביון יהיה למסרב חטא והגמרא (כתובות סח') מדמה מעלים עיניו מצדקה כעובד עבודה זרה שגם נקרא בליעל!! **כמו כן** הגמרא דורשת גם את הפסוק הבא "נתן תתן" למצוות צדקה, ולכאורה זה הלוואה ולא צדקה??

אלא יתכן שזו צדקה מיוחדת שהאביון מתבייש לבקש צדקה ולכן מבקש הלוואה, ואת ההלוואה הוא לא יצטרך לשלם כי ה' הפקיע את החוב, וכאילו ה' הפך את ההלוואה לצדקה, וזה נחשב שהמלווה נתן צדקה בשיתוף עם ה', ומי שאינו רוצה לתת צדקה מכובדת לעני, ולהשתתף עם ה' במצוות הצדקה מובן למה נחשב כעובד עבודה זרה.

נתן נתן – פתח תפתח – אפילו 100 פעמים

כוונת הדבר

פעמים כי זה כבר כלול במילה הראשונה ולא בגלל הכפילות, כמו כלפי השבת אבידה ומאזות שילוח הקן ומאזות הוכחה, ממילא כבר נדע שכלפי דקה במילה הראשונה פתח ונתן כלול בזה בפשטות וכביכול באופן טבעי אפילו 100 פעמים.

שהרי בתחילת הסוגיה התלמיד טעה וחשב שהשב הכוונה פעם אחת ותשיבם בא לרבות אפילו 100 פעמים, והגמרא תיקנה אותו מספר פעמים שאין לורך לריבוי 100 פעמים מכוח כפילות אלא מהמילה הראשונה השב ושלח והוכח כבר כלול בזה אפילו 100 פעמים, וממילא התלמיד כבר הבין זאת ולא שאל על שאר הכפילויות כפי ששאל בתחילת הסוגיא, ולכן בכל הכפילויות במילה הראשונה כבר כלול אפילו 100 אם אפשר ושייך.

ולפי הסבר זה, מובן שרש"י דרש את הפסוקים כלפי דקה שיש מאזות לפתח ולתת דקה אפילו 100 פעמים ואין זה סותר את דרשת הגמרא אלא זה כבר כלול בדרשת הגמרא. וראה לדבר מהמסנה בדפי הגמרא (לז' ע"א) לגבי מאזות פריקה וטעינה של בהמה שקרסה תחת שכתוב שם אם פרק וטען פרק וטען אפילו ארבעה וחמשה פעמים חייב שנאמר

פסוקים אלו נכתבו בקשר למאזות לדקה, ועליהם כתב רש"י "פתח תפתח"

אפילו כמה פעמים "ונתן נתן לו" אפילו 100 פעמים, והמקור הוא מהספרי. ובעצם כל עניין זה הוא פלאי ממש, כי בגמרא בדא מליעא (דף לא') שם הגמרא דורשת את הפסוקים ולא מופיע שם את הדרשה אפילו כמה פעמים או אפילו מאה פעמים כלפי מאזות לדקה אלא הגמרא דורשת שם לגבי עיר אחרת וכו', והפלא הוא שהרי שם בתחילת הסוגיא דרשה הגמרא לגבי השבת אבידה "השב תשיבם" השב – אפילו 100 פעמים, וכן כלפי מאזות שילוח הקן "שלח תשלח" אפילו 100 פעמים, וכן כלפי מאזות תוכחה "הוכח תוכיח" אפילו 100 פעמים, ופלא הוא שמדוע במאזות לדקה לא דרשה כן הגמרא?

ואמנם גם כלפי "עזוב תעזוב" וכן לגבי "הקם תקים", וכן "מות יומת" ו"הכה תכה" והשב תשיב" ו"חבול תחבול" בכל אלו הגמרא לא דרשה אפילו 100 פעמים, ואכן כלפי מיתה לא שייך 100 פעמים אבל יש דברים שכן שייך בהם 100 פעמים ומדוע לא דרשה בהם הגמרא דרשה זו??

ואולי אחרי שהגמרא דרשה מספר פעמים שלח לריך ריבוי ללמד על 100

"עזב תעזב", וקשה שהרי הגמרא בדף הקודם השתמשה בכפילות זו ללימוד ודרשה אחרת לגבי בעליו עמו ואין בעליו עמו עיין סס, ואיך ייתכן שגמרא מתעלמת מדרכת משנה מפורשת??

אלא על כורחך שלמרות שהגמרא דרשה את הכפילות לעניין בעליו עמו, בכל זאת מהמילה הראשונה "עזב" כבר נלמד כדברי המשנה אפילו כמה פעמים והיות שהגמרא כבר הבהירה זאת בפסוקים הכפולים קודם לכן הגמרא לא חזרה על זה שוב.

אמנם בספרי מפורש לא כך, ומנין שם נתת פעם אחת אתה נותן לו אפי' 100 פעמים ת"ל "נתון נתון", ומנין שם פתחת פעם אחת אתה פותח אפי' מאה פעמים תלמוד לומר כי פתוח תפתח את ידך לו, ומשמע במפורש שדרש מהכפילות ושלל כדברי הגמרא שגלדברי הגמרא כאמור נלמד זאת מהמילה הראשונה, אבל היסוד הזה לתת 100 פעמים לדקה זה בעצם דין הגמרא ומוזן למה רש"י הביא דין זה ככתוב בספרי ולא הדרשה כתבה הגמרא במפורש.

עדיפות לתרום מאה תרומות קטנות מאשר תרומה אחת גדולה – המשך

וב' כך למה?? ואולי אפשר להסביר זאת על פי דברי הרמב"ם בפירוש המשניות (לפרקי אבות פ"ג אות טו'), שהמעלות לא יגיעו לאדם לפי גודל המעשה, אלא לפי מספר המעשים. ולכן מדת הנדיבות והניין מידת הנדיבות היא שיתנדב אדם פעמים ויתן באלף פעמים לעני, מאשר להתנדב ולתת צבת אחת 1000 שקל, כי כפילות מעשה הנדיבות אדם פעמים מנליח ומשריש בנותן קנין חזק של נדיבות, מאשר פעם אחת יחידה שבו התעוררה נפשו התעוררות גדולה לפעל טוב ואחר כך פסקה ממנו.

ובן במצוות התורה עדיף לפדות במאה שקל עשר אסירים כל אחד בעשר,

מאשר לפדות אסיר אחד במאה שקל, וכן במצוות לדקה עדיף להשלים חסרונם של 10 עניים כל עני 3-10 שקלים, מאשר מלתת לעני מאה שקלים ולמלאות את חסרונו, ועל זה נאמר במשנה "לפי רוב המעשה אבל לא לפי גודל המעשה", והב"ח (בהל' מגילה תרכ"ה) הביא ג"כ רעיון זה הלכה למעשה: אגב קשה לפרש מה שכתב הרמב"ם להשלים חסרונם או חסרונו של העני שהכוונה שימלא את חסרונו או חסרונם שיהיה לעני סכום של 200 זוז שבכך ילא מגדר עני, בגמרא סוטה כא' ב' כתוב שהוא נקרא רשע ערום, ובפשטות יש לחלק בין מכוון לכך דרשעות, לבין הרואה באמת לעזור.

לו" (דברים טו, ח); ומאווה אתה להשלים חסרוננו, ואין אתה מאווה לעשרו. אמנם הרמב"ם לא הביא הדין שיתן לזקה ויחזור ויתן אפילו 100 פעמים כהלכה למעשה ביד החזקה, וגם לא הובא זאת בטור ובש"ע הלכה למעשה ו"ע מדוע לא הביאו דבר זה??

ובפשטות נראה כוונתו כפי שכתב במשנה תורה (הלכות מתנות עניים פ"ז ה"ב) לפי מה שחסר העני, אתה מאווה ליתן לו – אם אין לו כסות, מכסים אותו; אין לו כלי בית, קונין לו כלי בית; אין לו אישה, משיאים לו אישה וכו' שנאמר "די מחסורו, אשר יחסר

למי לתת 100 פעמים צדקה, לאותו עני או למאה עניים שונים?? - המשך

בבוקר תן לזקה גם בערב כי אתה לא יודע איזה לזקה תוכשר ותלכיל לך, ולרבי יהושע הפסוק הולך על העני שאם נתת לזקה לעני ובא עני אחר תן לו כי אתה לא יודע איזה נתינה מהם תוכשר, ולכאורה לא מובן המחלוקת??

אלא יתכן שלדעת רבי ישמעאל יש מאווה לתת לעני אחד כמה פעמים העיקר שהעיקר שמלך הגותן יהיה כמה נתינות כי בכך הוא מרגיל בעצמו מידת הנדיבות וגם בכמה נתינות לעני שייך נתינה אחת מתוך כמה שדווקא היא מאוד תשמח את אותו עני ודווקא נתינה זו תעזור מאוד מאוד לזרכי אותו עני, ולכן ייתכן שנתנה אחת מהם תוכשר יותר מנתינות אחרות שנתן לאותו עני. ואילו לדעת רבי יהושע עדיף לתת לכמה שיותר עניים מאשר לתת רק לעני אחד, כי אולי אחד מכלל העניים שנתת לו הוא נזקק ביותר וממש האלתו אותו והשלמת את מחסורו, וממילא מעשה הצדקה שלך תוכשר ביותר.

אך מ"מ עדיין יש הבדל שממשמעות דברי הרמב"ם בפירוש המשניות זה לתת לכמה שיותר אנשים, ואילו לדברי הספרי יש עניין לתת מאה פעמים אפילו לאותו עני, אבל עדיין העיקרון הוא אותו עיקרון לכאורה שלחזור על פעולת הנתינה אפילו לאותו עני כמה פעמים זה משריש את מידת הנדיבות בלדם. אבל נראה שלדעת הרמב"ם עדיף לפזר את הנתינות לכמה עניים ואילו לספרי אפילו באותו עני גם כן יש עניין לחזור ולתת כמה פעמים ואולי הספרי מדבר כשאותו עני מבקש שוב ושוב שיש מאווה לתת לו כל פעם שמבקש אבל אם העני לא מבקש שנית אולי לכל הדעות עדיף לתת לכמה שיותר עניים אחרים.

ואולי זה המחלוקת שמאלנו במדרש תנאים על הפסוק "נתן נתן" ששם דרשו שכלל מפקדון זה שנתן בכל שעה ושעה, וכן הוא אומר "בבוקר זרע את ולערב אל תנח ידך", ולדעת רבי ישמעאל הפסוק מדבר על נתן הצדקה שלמרות שנתת לזקה

מנהג טעות

צבת אחת וצנתינה אחת, אללא הכוונה כאמור לתת ל-100 עניינים שונים, או לתת לעני אחד בכל פעם שהעני יבקש נתינה אחת בכל בקשה ובקשה.

ובמובן לא נעשה פעולות המעליבות את העני, שהרי חלק גדול במאות האדקה זה המפייס עני בדברים שזוכה ל-11 ברכות לעומת 6 ברכות המקבל מי שנותן אדקה (ב"ב ט').

על כל פנים, המנהג שמעתי וראיתי שיש הנותנים לעני צבת אחת 100 נתינות של עוד שקל ועוד שקל ועוד שקל, והם סבורים שהם מקיימים את מצוות נחון תחן אפילו מאה פעמים.

ונראה שטעות גדולה בידם, כי זה לכאורה בזיון או על כל פנים אי נעימות לעני שמקבל צבת אחת 100 פעמים מטבע ועוד מטבע, ואין ספק שהעני ישמח הרבה יותר בנתינת כל המטבעות

קושי הנתינה - הקושי להוציא את הארנק - המשך

לגדרו מפני היזק ראייה, אם באמצע בניית המחילה שילם אחד לשני שצנה את כל המחילה הוא נאמן, ולמרות שזה באמצע בנייה בכל זאת הוא נאמן ששילם את חובו, ואין זה קוטר את הכלל הקודם שאדם לא נאמן לטעון ששילם את חובו קודם שהגיע זמן החיוב, כי כאן באמצע בניית הכותל כבר הגיע הזמן, כי כל שורה בצניה נחשב שכבר הגיע הזמן.

ולבאורה קשה מאוד, שנכון שהגיע הזמן על חלק משורות הכותל שהושלמו, אבל מדוע יהיה נאמן לטעון שכבר שילם גם על החצי מחילה שעדיין לא הושלמה? הרי כלפי החצי שלא נבנה זה כמו תשלום לפני שהגיע זמן הפירעון?

ואכן עכס הנתינה קשה היא וקל וחומר נתינה כופלה ומכופלת עד מאה פעמים, וכפי שהוכחתי זאת במסכת בבא בתרא (בדף ה') שהגמרא טוענת שאדם לא נאמן לטעון ששילם חוב לפני שהגיע זמן פירעון החוב!!! וזאת אפילו כשהלוואה נעשה בעל פה ובלי עדים ובלי שטר, כי בני אדם לא משלמים לפני הזמן, והלוואי וישלמו בזמן, ולמרות שיש 2 אמוראים שחולקים על זה בטענה שלפעמים מזדמן לאדם כסף ורואה להתפטר מהחובות, בכל זאת הגמרא קבעה בקביעה משפטית - "חזקה" שהוא לא נאמן ששילם לפני הזמן. ובמהלך הסוגיה שם הגמרא טוענת שבאמצע בניית כותל בין חירות שמוטל חובה על שני בעלי האר

בש"ך (חז"מ עח' יא') וברוך שכיוונתי ועי' נתיבות (ח'). ולכן, מעלה עצומה היא לתת לדקה ולהתנדב ולהוציא את הארנק מספר פעמים, ובכל פעם שעני מבקש, ובורח עולם יעזור לנו שתמיד נזכה להיות מהנותנים ושלל נהיה מהמקבלים, ושתמיד ניתן בשמחה, כי המאור פנים במאות הדקה חשובה יותר מנתינת הכסף, ואכן נזכה לכל הברכות הכתובות במאות לדקה אמן.

אלא אכן יש חזקה שקשה לאדם להוציא את הארנק ולהוציא כסף לפני שהגיע זמן החיוב, כי לאדם קשה להוציא מעצמו כסף, אבל אם כבר הגיע הזמן לשלם על חלק, והאדם כבר מוציא את הארנק לשלם חלק שכבר נגמר, בזכה מקרה היות והוא כבר הוציא את הארנק לשלם חלק ותשלום ראשון, כבר קל לו לשלם עוד ולהשלים את כל החוב גם את החוב העתידי, שוב מלאתי כן מפורש

ולכן נקפיד כדברי הרמב"ם שיסוד זה שייך בהרבה תחומים בתורה, אז כדאי שנדע שגם בתפילה עדיף לחלק את התפילה ולא לעשותם חבילות חבילות בכדי שלא נצטרך ללכת פעמים לתפילה, כי כל יציאה מהבית לבית כנסת חשובה היא ביותר, וזה לנצח כמה שיותר פעמים את היצר הרע שמשליט בנו עצלות. וגם כדברי הרמב"ם לא כדאי בבת אחת לטפס גבוה מידי כי אז בבת אחת נאבד את הכל בנפילה עצומה חלילה!!! כי לא כל הזמן יכולים לטפס חזק ובמדרגות גדולות, אלא עדיף לחלק את העלייה למנות קטנות ועקביות כך שבסוף התהליך נשיג מדרגות גבוהות ביציבות ובהשרשת הטבע לטובה וכך נצליח לאורך ימים אמן ואמן.

שמור את חודש האביב ועשית פסח

מכאן למדו חז"ל את החיוב לעבר שנה, דהיינו היות והיהודים עושים חודש לפי הירח, ומשך 12 הקפות של הירח את כדור הארץ זה שנה יהודית, אם כן נוצר פער בין השנה היהודית שהיא 354 כי 29 וחצי (יום שזה משך הקפת הירח) כפול 12 חודשים עולה ל-354 יום.

ואילו שנת חמה לפי היקף כדור הארץ את השמש יוצא 365 ושנת השמש מדויקת לעונות השנה – קיץ חורף אביב וסתיו, לכן חובה להשלים את הפער בין שנת הירח לשנת

השמש ע"י הוספת חודש אדר ב' כך תמיד פסח יצא באביב, להבדיל מהמוסלמים שסופרים לפי הירח אבל הם לא משלימים את הפער ולכן חג הטיפלות שלהם = הרמדאן יוצא כל שנה בתאריך שונה ולפעמים בעונות אחרים.

וכבר כתבתי בפרשת בראשית ובפרשת בא חידוש נפלא בסיבת הדבר שהמצווה הראשונה ליהודים היא מצוות קידוש החודש – לקדש חודש לפי הירח, כי זה מראה שהמרכז זה אנחנו כביכול הכדור הארץ המרכז והירח רוקד סביבו, ואילו שנת חמה זה כביכול שהשמש הוא המרכז והכדור הארץ רוקד סביבו.

והמצווה הראשונה היא להמחיש ליהודים שלמרות היקום האין סופי בכל זאת אנחנו חשובים כי אנחנו מרכז היקום ושווה לנו להשקיע ולא להתייאש ולא לזלזל בעצמנו חלילה.

אמנם התורה הקדושה דורשת מאתנו להיות ואנחנו חיים בעולם הזה, עלינו להתייחס ולהשוות עצמנו לכלל האומות, אבל לא שנשווה עצמנו על ידי חיבור בלימוד חוכמות הגויים, ולהידמות להם בדרך החיים חלילה, אלא אנחנו נוסיף עוד חודש יהודי חודש על פי הירח – ודווקא חודש אדר ב' שהוא מזל דגים ובעצם חודש מעל המזל.

כי היהודים הם כדגים שלמרות הסכנה שבמים הסכנה לדגים גדולה יותר בחוץ – ביבשה, וכפי המשל שאמר רבי עקיבא לפפוס בן יהודה.

וללמדנו, שאנחנו יכולים לחיות בעולם הזה, ולהרוויח את כל המעלות שיש לגויים בעולם הזה, על ידי דרך ה' בלבד, ולהצליח מעל הטבע, ומלבד שנגיע להישגיהם ולחוכמתם נצליח מתוך לימוד התורה לעלות עליהם בכל התחומים.

שמור את חודש האביב

לוח שנה לוועזי זה חלק מעבודת ע"ז שקבעו הגויים הקדמונים

מצאנו בנביא יואל (ג' ד') "השמש יהפך לחשך והירח לדם לפני בוא יום ה' הגדול והנורא" וכתב רש"י: השמש יהפך לחשך - לבייש את המשתחווים לחמה: ולכאורה כן צריך לפרש ב"והירח לדם" לבייש עובדי לבנה.

אבל קשה מאוד וכי בימינו שאנחנו לפני ביאת המשיח האם העולם עובדים לשמש ולירח ששייך שיתביישו, הרי רוב העולם בזמננו כבר לא עובדים ע"ז ובוודאי לא עובדים לשמש או לירח, אז איך יתקיים שהגויים עובדי החמה והלבנה יתביישו לפני היום הגדול?

וחידשתי בשיעור עם תלמידי המצויינים בכיתה ז' ת"ת תורת אמת ב"ב תשפ"ה, וב"ה מצאתי את **שורש החידוש בר' יוסף קרא**: השמש יהפך לחושך והירח לדם - מפני שאומות העולם מונין להן ועובדים להם (ראה תנ"ב בראשית יב'). **ומצאתי באברבנאל** שהשמש כנגד הנוצרים, והירח כנגד המוסלמים הערבים.

והסברתי בשיעור, שלכאורה לא מובן מה פשר הדבר שהישמעאלים יעדיפו לעבוד לירח החלשה ולא לשמש החזקה כמו שעובדים אותה הנוצרים, ועניתי לתלמידי, שהיות והישמעאלים גרים באזורי המדבר החמים בעולם לכן הם סבלו מאוד מחום השמש, ושמחו יותר בלבנה שמקלה להם מהחום המעיק.

וראה מה שכתבתי על הערבים שמשתחוים לאבק רגליהם, שלכן אברהם אמר למלאכים שנדמו לו כערבים שישטפו רגליהם תחת העץ - רש"י, כי הם שמחים שיש חול ולא סלעים, כי סלעים רותחים בשמש קשים יותר להליכה יחפה מהליכה בחול (כפי שידוע לכולם בחוף הים בשיא הקיץ), דהיינו שעבדו ע"ז לפי הנוחות שלהם, ולכן הנוצרים המתגוררים בצפון העולם הקריר שמחים הם בחום השמש שמפשירה להם את הקרירות.

והנה בלוח שנה לפי השמש יש חיסרון כי אין בו חלוקה לחודשים, אבל יש בו מעלה שהוא כמעט מושלם לפי עונות השנה, כי פעם ב-4 שנים צריך להוסיף יום (29 בפברואר למניינם, לעומת 28 ימים בפברואר בשנה רגילה), ואילו שנה לפי הירח אכן יש בו מעלה של חלוקה ל-12 חודשים כפי שהירח מקיף 12 פעמים בשנה את כדור הארץ, כל חודש 29 וחצי יום, אבל יש בו חיסרון כי הוא לא תואם את עונות השנה, כי שנה לפי הירח יוצא רק 354.

והנוצרים שעבדו את השמש בחרו לוח השנה לפי השמש למרות שאינו מושלם, בכדי להשריש לדורות הבאים את העבודה זרה לעבוד לשמש, וכביכול קבעו שעבודת השמש היא בשימוש בלוח שנה על פי השמש למרות שאינו מושלם, כמו עבודת בעל **פעור** שקבעו שעבודתה היא בפעירה עליה, וכן **מרקוליס** עבודתה בזריקת אבנים עליה, כך קבעו עבודת השמש לדורות בלוח שנה לפי השמש.

ואילו הערבים בחרו בלוח לפי הירח למרות שזה לוח לא מושלם, כי עבדו ע"ז את הירח ולכן קבעו את עבודת הע"ז של הירח בספירת לוח השנה לפי ימות הירח, וממילא עבודתה בכך וכאמור קודם.

אבל הקב"ה כבר אמר לעם ישראל **בדברים** (ד' יט) **"ופן תשא עיניך השמימה וראית את**

השמש ואת הירח ואת הכוכבים כל צבא השמים ונדחת והשתחוית להם ועבדתם אשר חלק ה' אלוֹקֵיךְ אותם לכל העמים תחת כל השמים", ולכאורה לא מובן וכי הקב"ה התיר וחלק את עבודת העבודה זרה לכל הגויים שבכל העולם?

אלא יתכן לפרש, שה' נתן להם לטעות ולקבוע עד עצם היום הזה לוח שנה לפי השמש, כפי שהמבול היה 365 יום כמניין ימות החמה, או לקבוע לפי הירח את החודשים ואת לוח השנה הערבי, אבל הגויים טעו וניצלו את קביעת לוח השנה לרעה, שקבעו שזה חלק מעבודת העבודה זרה לכל הדורות למנות ולהשתמש בלוח שנה ע"פ השמש והירח.

כמו כן יש כאן חידוש מדהים ועצום, שהקב"ה לא נתן לגויים רשות לעשות לוח שנה כמו לוח השנה היהודי כפי שמתבאר בקטע הבא, אלא כל הגויים או שיש להם לוח לפי השמש או לפי הירח, ורק היהודים יש להם לוח משלב, והרשות והקביעה הזאת בקשר ללוחות השנה מתקיים עד עצם היום הזה, כי לגויים אין רשות מה' לשנות ולשלב.

וכאן מצווה אותנו התורה, שעם ישראל מצד אחד סופר חודשים ושנים לפי הירח, אבל מדגישים אנו את החיסרון שיש בלוח השנה לפי הירח, שאינו מתאים לעונות השנה, ולכן חייבים גם למנות לפי השמש, דהיינו לעבר שנה פעם בפחות מ-3 שנים, בכדי להדביק את הקצב של שנה לפי ימות החמה, וכך יוצא שתמיד פסח יוצא באביב וסוכות באסיף.

ובעצם לוח השנה היהודי מכריז שאנחנו לא מאמינים בשמש ובירח, ואנחנו לא עובדים עבודה זרה, אלא משתמשים בלוח שנה לתועלת נכונה וראויה כפי שקבע הקב"ה לשימוש בבריאת העולם ככתוב בפרשת בראשית.

וכבר כתבתי בפרשת חוקת ובפרשת לך לך, שה' לא מקשיב לתפילת הישמעאלים כי הם מתפללים עד ביאת המשיח לאבן השחורה במכה ששם טמון ע"ז כמוש של מואב, ולכן ה' לא מקבל תפילתם שמתפללים במקום ע"ז.

